ISAGOGES
ANATOMICAE
&C.
J. SYLVIUS.

1556

IAC

I-T-T
4.30

Id 23

The Library of the
Wellcome Institute for
the History of Medicine

MEDICAL SOCIETY
OF
LONDON
DEPOSIT

Accession Number

Press Mark

1-3) SYLVIUS, J.

VAESANI CVIVSDAM CALVMNIARVM IN HIPPOCRATIS GALENIQVE rem anatomicam depulſio,

Per IACOBVM SYLVIVM,
medicæ rei apud Parrhiſios interpretem Regium.

*

Denuò per Alexandrum Arnaudum diligentiſsimè caſtigata.

Οὕτως ἡδονῶν ἀπέχου τῶν ὀλεθρίων.
Sic pernicioſis voluptatibus abſtine.

BASILEAE,

Ex officina Iacobi Derbilley,

M. D. LVI.

HIPPOCRATIS

GALENI'QVE MA-
NIBVS IACOBVS
SYLVIVS *hoc*
erigebat Tro-
phæum.

*

O' vos Elyſiæ dei coronæ
Summi, abſiſtite mentibus moueri,
Quòd vos polluit ore abominando
Væſanus nimium calumniator.
En veſtro addite transfugam triumpho
Vinctum. hoc en pietas dicat trophæum
Vobis noſtra, hilari manu βραβεῖον,
Iſtud ſumite, ſedibus beatis
Iam iam ludite, perfruaminiq́;
Phœbi laus, hominum ſalus perennis.

AD MEDICOOS παραίνεσιν.

Phœbææ proceres domus ſacrati
Vos Aſclepiadæ pij nepotes
Frontem exporgite,gaudioq́; pleni
Summo plaudite,gratulaminiq́;
Phœbææ ducibus ſcholæ verendis,
Et diuo Hippocrati,& pio Galeno,
Omnino in ſua iura reſtitutis.
Hos hymnis celebrate,floribusq́;
Lectis ſpargite,cœtui deorum
Summa reddite gloria beatos.
Hos ne quis violet,dehinc cauete,
Phœbi aut numina dira ſentietis.

CANDIDO ET PIO LECTORI.

DIVINVM Hippocratem, ac eius vbiq; admirandum interpretem Galenum, maxima poſt Apollinem ac Aeſculapium medicinæ numina, cum mihi perſuaſiſſem vndequaq; abſolutiſſimos eſſe, nihilq; vnquam nec in phyſiologia, nec in cæteris medicinæ partibus ſcripſiſſe, quod non eſſet veriſſimum, audiſſem verò vaniſſimas quaſdam in ipſorum phyſiologiam calumnias à Væſano quodam ac arrogãtiſſimo ſimul & rerum omnium ignorantiſſimo tranſfuga: iniquiſſimè iactari, omnẽ moui lapidem, vt pium auditorem decebat, quò eos omni ignorantiæ non modò nota, ſed etiam ſuſpicione liberarem. Id quod mihi fœliciter conſecutus videor tum his calumniarũ propulſationibus, tum annotationibus in libros de vſu partium: vt iam planè intellecturus ſit auditor pius, calumniatorem hunc malè ab Hippocratis magiſtri iureiurando deſciuiſſe, qua parte ſuis præceptoribus eorumq; liberis ἀντιπελαργίαν ſummamq; gratitudinem pollicetur, ac perperam modis omnibus captaſſe reprehẽdẽdi occaſionem, vt aliquis tandem haberetur, ſi cum tantis præceptoribus in re Anatomica manum confereret, & de principatu cum eis contenderet, cum multò æquius eos

eos excuſaſſet, ſi erat in quo lapſi viderētur, aut ea omiſiſſe, vel ſcripſiſſe pauca, quæ in huius ætatis corporibus vel inſunt, vel deſiderantur. Sic enim neque impietatis titulũ ſemper dijs hominibusq; odioſiſsimũ ambiſſet, neq; ignominiã ſummã, ne grauius quid addam, referret, ſed de medicis bene meritus, gratiã & gloriam expectaret, quantã à vobis expectamus pij lectores, quæ nobis ſolatio eſſe aliquando poſsit contra conuitiorum plauſtra, quæ hic maledicentiſsimus calumniator, bonis tum rationibus tum teſtibus conuictus, ſola ad ſui defenſionem in nos apparat. Verùm non curo magis, quàm ſi fœmina, ſiue quis infans meſtipula peteret, quia hominis inertis verba volãt irrita. Propterea conſtitui omnino, nihil vnquã illi quicquã reſpondere. Sed vos iudices inſtituo ex naturæ hiſtoria, & Hippocratis Galeniq; *libris, cũ ea vbique conſentientibus. Cauſæ tamen præceptorum veſtrorum omnino æquiſsimæ, animis linguisq;, quantum iudicibus integris licet, fauete. In quos pietate ſumma adductus, & calumniarum iniquitate offenſus, ſi pauca quædã in horum ineptum accuſatorem acerbiora ſcripſi, pietati totũ id tribuite, non inſolitæ maledicendi cuidam libidini. Porrò calumnias hoc libro amolior, non vt in mentem, calamumq; venerunt, ſed pro ordine eiſagoges anatomicæ à nobis conſcriptæ:*

alias autem noſtris in libros vſus partium annotationibus pro ipſorum librorum ordine depuli, ſed huius calumniatoris mentione ſacrum illũ ſermonem non pollui. Vtrobique autem calumniatoris errata quædam inſigniora & calumniæ magis affinia obiter perſtrinxi. Nã omnia vel appellare tantùm, operis fuerit infiniti, & ad lectoris pij inſtitutionem parum pertinentis.

Hæc cum iam abſoluiſſem: ecce epitomẽ anatomicam Fuchſius edidit, de vaſta & vana calumniatoris farragine excerptam, eiusq; calumnias retinentem: quarum depulſiones ex hoc libello manifeſtè agnoſcet, ac tandem intelliget Galenum poſt Hippocratẽ vnicum eſſe rei anatomicæ ac reliquarũ medicinæ partium parentem. Id quod multò certius cognoſcet ſi reliquas epitomes ſuæ partes (nam oſſa tantùm & muſculos attingit) ex ipſa naturæ hiſtoria decerpat, non de calumniatoris colluuie errorum pleniſſima, & ſenſibus ſuis teſtibus & iudicibus, quo ſcribimus modo, credat. In quod ſtudium ſi incumbat nullius verbis addictus, inſolentẽ certò ſcio ignorantemq; calumniatorem ſtatim clamabit, & conuicijs mẽdacibus præceptores ſuos impiè lacerantem, & veritati ac naturæ paſſim obſtrepentem diris deuouebit.

CAL.

CALVMNIÆ PRIMAE PROPVLSATIO.

*

GALENI oſteotome tota hominis oſsibus adamuſſim conuenit, de hisq; ſolis eſt perſcripta, vt hominis ſceleton quemuis cum ea conferēti patet clariſsimè. Quanquã poſſit etiã oſsibus animaliũ homini ſimiliũ, cuiuſmodi eſt maximè ſimia, parte ſui plurima cõperere. Non eſt tamen de hominis & ſimiæ oſsibus ſic ſcripta cõiter, vt parte vna illius, altera huius oſſa magis repræſentet. Id quod quàm abſurdũ eſſet ac ridiculum, non minus, quàm ſi humano capiti ſimiæ ceruicẽ ſubiungeret aliquis, nemo non planè intelligit, propterea quòd ſimia etſi oſsium numero, magnitudine, figura, ſitu, nobiſcũ valde conſentiat, eſt tamen vbi in horũ propè ſingulis plurimùm

diſſentiat, vt hominis ſceleton ſceleto ſimiæ cõparantibus luce meridiana clarius apparet. Nos quoq; harum in oſsibus hominis & ſimiæ differentiarũ aliquot noſtris in Galeni oſteotomen cõmentariis apertè explicauimus. Falsò igitur calumniator opinatur Galeni oſteologiã de oſsibus hominis ſimul & ſimiæ communiter ſcriptam, adductus his Galeni verbis: Qui no-
,, ſtra hæc cõmentaria eſt intellecturus, ver-
,, ſatus ſit oportet diligẽter in noſtra oſteo-
Cõmen.3. περὶ ὀστέων. tomen, & qualia ſint oſſa ſingula, contemplatus in ſceleto hominis: ſin minus, ſaltẽ ſimiæ. Cũ Galenus hoc ſermone velit oſſa
,, hominis ſuæ oſteotomæ ad orationis per-
,, ſpicuitatem & fidem omnino adhibenda,
,, quæ ſi ad manum nobis non adſint, ſaltem
,, ſimiæ oſſa humanis multum ſimilia eſſe
,, ſubſtituenda.
,,

Calumniæ ſecundæ amolitio.

IN oſſe ſphenoeide, inter apophyſes clinoeides parũ cano, foramina ſunt permulta, tanquã corona quadã conſiſtẽtia, ſed parua: niſi quòd in horum medio ſæpe vnum eſt magnum, per quæ cerebri pituita in ſinus duos inſignes ſubiectos (de quibus poſtea) excernitur, & ab his per mea-

tus alios ſenſui partim occultos, partim manifeſtos in palatũ & nares. Hæc tamen foramina à Galeno rectè ſcripta à nobis in cranijs omnibus ſemper obſeruata, ſpectari & eſſe pernegat calũniator, nulla neque ratione neq; experiẽtia certa firmatus, falſoq́; addit ſphenoeides hac parte eſſe craſſiſsimum, cũ ſit planè tenuiſsimũ, & ſtylo quouis mox penetrabile, etiã interdũ ad ſphenoeidis cũ oſſe occipitis imo cõmiſſuras. Quo tamen cõmiſſuræ loco ſæpius eſt craſsiſsimũ vſq; ad partẽ ſinũ poſticã. Quæ res calumniatori fortaſſe impoſuit. vt ſphenoeides ſupra ſinus craſsiſsimũ nec foraminulentũ ſcriberet. Cumq́; horũ ſinuum vſum ad pituitã è cerebro defluentẽ cõtinendam ignoret, & dicta nuper foramina non recipiat, canales quatuor in ſphenoeide inter dicta apophyſes ſomniat, per quos pituitã ex choana in cranij baſin præcipitat ac effundit, magno partiũ capitis & collo ſubiectarũ incõmodo. Ex his autẽ fictis canalibus duo tantùm poſteriores in noſtr is craniis apparẽt carotidẽ præcipuã intra craniũ ad plexũ retiformẽ hoc loco cõſtituendũ emittẽtes, nõ autẽ pituitæ ex glãdula effundendæ deſtinati. Hãc verò controuerſiã de via pituitã cerebri in palatũ

& nares educente facilius & certius dirimes, ſi glãdulã vbiq; ima parte ſphenoeidi circũhærere ſpectâris, nullo meatu relicto fictis canalibus: ſi præterea in choanam adhuc calentẽ, aut fotu aliquo ſicco recalfactã infles, aut aliquẽ præcipuè coloratũ humorẽ: ſed tenuẽ & calentem infundas. Excecto enim palato deprehẽdes à ſinibus prædictas materias excerni per manifeſtos & latẽtes ſenſuũ meatus, qui tamẽ etiã apertè in coryza, & cũ aliàs ſæpe & multũ emungimus, & interdũ inſpirãdo, & cũ in magna ſiti lentè bibimus, deprehendũtur ſonitu quodã reciprocantiũ per ea materiarũ. Præterea ſi os ſphenoeides quà ſunt dicta nuper foramina, cultello vel pugiõe vel terebello perfores, (id enim ob eius partis tenuitatẽ eſt promptiſsimũ) deinde immiſſo tubulo humorẽ inflabis, aut ſine humore aërẽ, ſuſurros inibi multos tranſmeãtis ex ſinibus materiæ in nares & palatum audies, niſi pituita multa craſſa lenta eos ſin⁹ impleat. Quòd ſi ſcalpro forti aut ſerra palatũ eximes, deinde infles vt prius, materias cũ multo ſtrepitu efferri audies ac ſpectabis. Quin ſi latius parte ſuperna hos ſinus aperueris oſſe illo tenui latè exe cto, vt tota appareat ſubiecta cauitas ſinuum,

nuum, foramina ſpectabis quãplurima in fundo ſinuum foramina palati reſpiciẽte: imò & aliquoties tã magnũ inueni, vt calamum ſcriptoriũ facilè reciperet, quà verò ſpectãt ſinus ipſi nares alia ſunt numeroſa, & ampliora. Adde quòd ſæpe & ſinus & nares & palatũ atq; fauces totas plenas pituita craſſa & corrupta reperi. Ne igitur poſthac bone vir præceptoribus tuis veracib⁹, & naturę obſtrepe, cuius fabricã ignoras, & operũ eius vſum negas iniquiſsimè: ſed quod ſuadeo, explora in recẽti cadauere: & tuã ipſe arrogãtiã, impietatẽ, ignorãtiã, ingratitudinẽ mox agnoſces, neq; dices poſthac oſſa illa ſphenoeidea precarie foraminulẽta apparere, nõ talia eſſe natura. Sic enim reſpõdiſti Sanctãgelo noſtro medico perdocto offerẽti ſceletũ pueri recentiſsimũ, quẽ nos per eũdẽ Cornelio Baerſdorpio Cæſareæ maieſtatis archiatro longè præſtãtiſsimo miſſum curaueramus cũ oſsibus aliis, tuas calũnias cõfutãtibus. Sed nihil horum præ tui dogmatis rabie aſpectu dignatus es, ne palinodiam canere coram viris bonis & doctis cogereris, ſi hæc ſenſibus tui fidem veritatis Galenicæ & calumniarum tuarum feciſſent. Quòd ſi laborem experiundi quæ ſcripſi refugias,

cram

cranium recens ſupernè, quà ſunt foramina in ſphenoeide, pugiunculo pertunde, & aquã per calamum vel infundibulũ paruum infunde: ſpectabis eam mox nunc in nares, nunc in palati foramina pro ſitu vario cranij diffluere. Id cranium penitius ſi aperias, & latius vt totum ſinuum fundum appareat, foramina quæ antè dixi ſpectabis. Noli igitur eſſe incredulus, nec aures & oculos veritati agnoſcendæ tam pertinaciter occlude.

CALVMNIAE TERTIAE *propulſio*.

PRAECIPVAM carωtidem à Galeno in cerebrũ emitti per foramen pari tertio & quarto commune, plenum ignorãtiæ & impietatis eſt commentum. Nam Gal. lib. de anatome neruorum (ex quo hanc contexuiſti calumniam) non præcipuam carωtida ſed reliquum carωtidos, per id foramen in cerebrũ ferri ſcribit. Hunc verò locum eſſe luxatum etiam in exemplari Græco, tum veteri, tum nuper inuento, facilè conuincunt ſequentia, & pertinere ad ſextã coniugationem, nõ ad tertiam: nam
„ in fine huius luxatæ particulæ addit: Quo

itaque

itaq; modo nerui iſti per collum ad tho- ,,
racem & ad partes diaphragmati ſubditas ,,
feruntur, quæq; ipſorum ſit diſtributio, ,,
procedente oratione oſtendemus. Totum autem quod ſequitur, Commune autem, vſq;, Nũc autem, luxatum ex ſexta coniugatione eſt. Quanquã quod in medio eſt, ad tertiam vti ad ſextam vel aliam quamuis coniugationẽ ex æquo pertinere poſſit, vt ſit legendum folio ſequenti: Sexta ,,
autem coniugatio neruorum ex cerebro ,,
naſcentiũ excidit per foramen in fine in- ,,
ferno ſuturæ lambdoidis Cõmune autem ,,
eſt cranij foramẽ, per quod hæc deorſum ,,
fertur, & arteriæ carotidis reliquũ ad ce- ,,
rebrũ ſubit, &c. Nam profundior & poſte Lib. 16.
rior & principalior carotis in ramos duos v. p.
diuiditur Galeno, maximos quidem, ſed inæquales: quorum minor retro magis ad baſin cerebelli aſcẽdit, magno ac prælongo foramine excepta, quod eſt in fine inferno ſaturę lambdoeidis, id eſt foramine cõiugationis ſextæ: reliquus verò anterioribus partibus ſurſum fertur in caput, per foramen quod eſt in oſſe lapidoſo. Hæc Galenus: quo loco reliquus ramus ſeu reliqua carotis præcipua eſt, quę plexum retiformem efficit, & per foramen obliquum

in oſſe lapidoſo aſcendit,non per cõmune pari tertio & quarto.In anatome verò ner uorũ reliqua carωtis,minor ſcilicet portio poſterioris,per foramẽ ſextę aſcendit cum pręcipua portione venę iugularis internę. Sequi igitur hũc Galeni locum lib. 16.v.p. debuiſſet potius calũniator,vbi ex profeſſo arterię diſtributionem declarauit,vti & libro de anatome arteriarũ (vbi tamen foraminis nõ meminit) nõ locum hunc corruptum,vbi tantũ obiter arteriæ carωtidis meminit,niſi anſam in Galenũ calumniandi captaſſet ſibi vbiq; iucundiſsimam. Huc pertinet,quòd etiã ea quę pòſt à Galeno in corrupta hac particula ſcribũtur de neruorum per collum in thoracem partéſq; diaphragmati ſubditas diſtributione,calũniatorem debuerunt admonere,agi hoc loco de ſextæ coniugationis proprio foramine non tertiæ & quartæ cõmuni, multò certè minori,quàm vel ſolius arteriæ carωtidis præcipuę dimidio ſufficiat,cũ ſit hæc veluti camelus quidã ad acum.Nam à ſola coniugatione ſexta nerui in dictas partes diſtribuuntur,nõ à tertia.Reliquus igitur carωtidis ramus nunc minorẽ nunc maiorem refert,pro varia diuiſione,nõ ſemper maiorem,quæ præcipua eſt carωtidis plexũ reti-
forma

formem efficiens. Ne igitur toties calũniator inculcet Galenũ pręcipuã cariωtida per foramen pari tertio & quarto cõmune in cerebrum perperam educere, cùm id nunquam Galenus vel ſomniauerit, vt apertiſſimè demõſtrauimus. More autem ſuo calumniator celeritate iudicandi, de re planè incognita falſam pronunciat ſententiã, & medicorum vulgus eadem ignorãtia infatuatum in errorem abſurdiſsimum præcipitat, maxima reipublicæ detrimento.

QVARTAE CALVMniæ depulſio.

MOTVS capitis geminos, rectum annuendo, & renuendo, ſeu flectendo, & extendendo, ac obliquũ in latera circũagendo ſcribit Gal. cap. 7. de Oſsibus, & initio lib. 12. vſus partiũ: & rectum fieri diarthrωſi primi ſpondyli cũ ſecundo: obliquum autẽ diarthrωſi corωnωn occipitis duorũ cũ duabus primi ſpõdyli ſuperniscauitatibus. Id quod pernegat calumniator ſua ignorãtia craſsiſſima & iudicãdi celeritate peruerſus. Verbum enim περιάγειν locis iã cõmemoratis & alibi paſsim Galenus accipit pro caput ab antico in dextrũ vel ſiniſtrũ circunducere, ſine vlla capitis in humeros indeclinatione

tione:quam ſolã malè calumniator per cir cumactionẽ Galeni interpretatur,cũ ea capitis inclinatio in humeros,colli ſit totius, ſpõdylorũ,nõ capitis articulationũ cũ primo ſpõdylo.Circũactionẽ hanc Galeno rectè perficit alteruter paruorũ in ſumma ceruice muſculorũ obliquorũ & maſtoειδεων: quãuis eã quoq; auctiorẽ faciat motus ſecundæ diarthrωſeos præcipuè,ſed etiã aliarum colli ſubiectarũ. Quibus adminiculis tandẽ fit, vt facies dorſo propè immineat, & velut quidã Ianus etiã poſtica ſpectare poſsis. Neq; enim ſic accipiendum,rectos capitis motus ſecũda,obliquos prima diarthrωſi fieri,vt non etiã iuuentur illi quidẽ prima,hi verò ſecunda.Id quod ratione & experientia(quæ ſola duo ſunt fidei faciendæ inſtrumenta) ſic demõſtro.Id nanq; in homine viuo,preſertim multùm gracili,vt ſpondylos primos obſeruare poſsis,ita explorabis,& in recèns mortuo & adhuc calẽte,aut recalfacto.Præterea ſi omnes muſculos exemeris preter octo paruos,& duos maſtoειδεις:quos ſi ambos contraxeris,cernes primũ ſpõdylum à ſecũdo plurimùm poſtica parte ſurſum abſcedere,minimùm ab occipite.Si paruos quatuor muſculos rectos cõtraxeris,occiput in ſecundũ ſpondylum

lum reclinari plurimùm ſpectabis, à primi ſpōdyli ſpina id prohibente,minimùm in primum. Idē ablatis omnibus muſculis, ſed ligamentis adhuc recentibus & mollibus ſeruatis, experieris. Cur enim natura muſculos rectos,licet breuiſsimos,à primi ſpondyli parte poſtica in occiput inſeruiſſet,nihi hęc diarthrωſis prima motū capitis rectum adiutura fuiſſet?faciendum tamen præcipuè à rectis duobus aliis muſculis maioribus à ſpina ſecundi ſpōdyli in occiput tendentibus.Cur item obliquos muſculos affixiſſet duos apophyſi tranſuerſæ primi ſpondyli,& ſpinæ ſecundi,nō ſolùm duos etiā obliquos eidem apophyſi & occipiti, niſi motū capitis obliquum ſeu circūactionem à prima diarthrωſi præcipuè fieri voluiſſet,à ſecunda tamen iuuari?Nam reliquorum colli ſpōdylorū diarthrωſis numeroſior in corporibus quidē ipſorum pyxidatim facta,in apophyſibus autē obliquis obliquè multum, & breuibus ligamentis cōnexa, talem circumactionem ferre notabilem nō poteſt,paruam tamen flexionē & extenſionem,& in humeros inclinationē ſuſtinere poteſt.Porrò eā capitis flexionem & extenſionem ipſe ſecundi ſpōdyli dens non paulo ſecuriorem facit,dum, ne

motus vterque immodicus fiat, prohibet. Sed idẽ quoq; dens per primi ſpõdyli cauũ in occiput inter ſua corωna firmiter alliga tus circunactionẽ multùm adiuuat,& tutiſ ſimam facit, (quòd ea diathrωſis prima o- mniũ ſit principaliſsima,& ob id omnium ſecuriſsima & munitiſsima eſſe debuit) dũ circa ipſum caput cũ primo ſpõdylo nõ ali ter quã oſtiorũ verticilla circa ipſos vectes circũagatur. Hac de re nõ pauca docuimus annotatione prima in lib.12.vſus partium.

QVINTAE CALVM- *niæ depulſio.*

SVTVRAM in gena ſuperna ab eſſe frontis ſecundũ naſum per dentium caninorũ alueolos in palatũ tendentẽ aliquoties ab- ſolutiſsimã cõſpexi,& ſpectandã auditori- bus circiter quadringentis exhibui, frequẽ tius dimidiatã,& parte nunc ſuperna nunc inferna cõſpicuã,nunc vtraq;,ſed in medio vaneſcentẽ.Cranium quoq;domi habeo in quo eſt affabrè expreſſã:vt cõiectura mihi ſit maxima,in regionibus quibuſdã crania eſſe eiuſmodi quamplurima ; & fortaſſe omnia,ſi quis diligẽtius inquiſiuerit.Nam cũ talis ſutura Galeno in craniis omnibus

(quæ

(quæ plurima ſpectaſſe ne ipſe quidē calūniator negabit) ſemper apparuerit, & nobis aliquoties, cur de hac ſutura falſum ſcripſiſſe Galenus cupiā videri debeat? cū cæteras nō modò genæ huius ſupernæ ſuturas, ſed etiā capitis tam bellè repræſentarit, vt nihil deſiderari queat? Ne igitur eā poſthac ex ſimia aut cane ſubſtituat calūniator, ſed in humana gena diſquirat, in qua ſi minus expreſſa apparebit, aut non tota, Galenum ne accuſet, ſed naturæ impedimenta quædam noſtris corporibus in victu & venere intempeſtiua ac immodica vitiis ſuccedētia: de quibus nos abunde egimus epiſtola in εἰσαγωγὴν anatomicā, & de naturæ in noſtris corporibus mutatione magna, & degeneratione ab his quæ olim fuerunt.

SEXTAE CALVMNIAE *depulſio.*

GENAM infernam Hippocratis & Galeni teſtimonio biloſſem eſſe nō recipit calumniator, ne corpus hac quoq; parte, vt propè cæteris, ſit geminum. Saltem verò ſymphyſeos eminentia vtrinq; inſignis fidem illi aliquam faciat cōmiſſuræ: qualis profectò eminentia in pleriſq; ſterni &

cunctis oſsis ſacri,& tribus innominati,ſeu totorum iliũ oſsibus cõmiſſuram tegit, ac firmat,& in pleriſq; craniorũ ſuturis & in fractis oſsibus poros appellata. Quo quidẽ poro vi deraſo oſſa apparẽt ſecreta,nõ aliter quàm glutine quouis ablato partes glutinatę dehiſcunt.Deraſa quoq; dictorũ oſſium eminẽtia,fragile os hac parte euadit, id quod etiã genæ ipſi eſt cõmune.Ad hæc medulloſa genæ cauitas ferè in medio, & ſępe multò ante mediũ ſiſtitur.Abuſa tamẽ genæ eminẽtia vtraq; natura eſt ad muſculorũ quorundã vel exortum vel inſertionẽ: ne putes ipſam prima ratione ob muſculos iſtos his eminentiis grauaſſe partẽ hanc,leuitate plurima egentẽ,vt mouentibus muſculis obediat prõptius hæc gena dum edimus,loquimur,vel aliter eius motu multo, crebro,celeri vtimur.Poterat enim natura parte aſperata ſedẽ tutã muſculis præbere, vt maſſeterũ,& aliorũ quamplurimorũ ortus & inſertiones oſtendunt.Sed quomodo ligna vt firmius hęreãt,latiuſcula parte glutinãtur,ſic genæ pars paulò amplior appa ret vbi glutinatur, vt pluribus apprehẽſionibus cohæreat:quomodo omnes tendonũ in oſſa vel ſubſtãtiam aliã inſertiones, niſi interdũ longius ferantur,quàm latius,ſicq;

firmit

ſitmitatē latitudini ex loci anguſtia negatam,longitudine redimant ac penſent. Ad hęc,vt ligna glutinata nō ſemper quo loco ſunt glutinata rūpuntur, ſed ſæpe ligni tenerioris partē abrumpunt ſecum,& detrahūt,ſic gena hęc vtrinq; delimata in medio ceu recta linea dū frangitur, abrumpit tamen vtrinq; partiū aliquid. Adde quòd lima rotūda genæ interior eminentia ſi æqualiter abradatur, oſtēdit mox in medio velut lineæ cuiuſdā rectę rudimentū,quod natiuam quandā diuiſionē declaret.Prętereа ſi hanc genā recèns ex terra poſt iuſtam putredinem extraxeris,& diducēdo fregeris, ferè in medio diſſoluta dehiſcet & frangetur.Cur verò id illi minus eueniat, quàm ſterni oſsibus etiā coctione ſoluēdis,nō ſola putredine?Ea nāq; in ſceletis terra effoſſis vix vnquam iuncta apparent.Quia verò genam ad mandendum etiā recèns nati firmam requirunt,tanquā vnica eſſet,firmius ſtatim à natura eſt glutinata: ſterni verò oſſa diu poſt natiuitatē reſpiratione inglutinata ſeruire oportuit, ob id tardius & minus pertinaciter coaluerūt. Ad hæc cum in brutis quāplurimis biſos omnino recipitur, cur in homine,in quo eſt eadem diuiſionis ratio,oſſe gemino cōſtare non recipietur?

SEPTIMAE CALVMNIAE DEPVLSIO.

STERNI oſſa ſeptem in omnibus ſceletis obſeruaſſe Galenũ vel ex hoc apparet, quòd non adſcripſerit interdũ plura eius oſſa eſſe, interdũ pauciora: vt in metaphreni ſpõdylis, & coſtis hos ſpondylos tãgentibus, & in eos inſertis numerũ variare de-
,, clarauit, lib. de oſſibus. Hæc porrò ſeptem
,, oſſa, ſeptem coſtis infernè terminari do-
,, cet lib. 8. adminiſtrationũ, his verbis: Ster-
,, non os ſolidum apparet *διὰ τὴν τῆς ἁρμο-*
,, *νίας ἀκρίβειαν*. membranis autem deraſis,
,, ſeptem oſſa palàm apparent, quot cum eo
,, coſtæ articulantur: quarum anterior finis
,, nonnihil attenuatus inferno fini ſingulo-
,, rum ſterni oſsium inſeritur, in medium
,, ſcilicet harmoniæ receptus. Septem igitur
,, ſuperiores thoracis coſtæ ita articulantur:
,, octaua autem ad radicem xiphoeidis. Quæ Galeni verba palàm oſtendunt malè à calumniatore fieri maximũ os ſterni ſupernum, & extendi vſq; ad coſtam ſecundam: cum prima coſta ad os ſupernum finiat, vt in ſimia & cane, ſic in homine: vt etiam docet eminentia eo loco, index commiſ-

ſuræ manifeſtiſsima, vt paulò antè,& lib. de oſsibus fuſius probauimus. Quam oſsis primi diuiſionem ſi recipiat calumniator, oſſa ſeptem recipiat. Nam pictis à ſe ſternis omnibus ſex diſtinguit,ſed primũ perperam facit maximũ. Quanquàm reuera hoc tempore in noſtris corporibus rariſſima ſint oſſa ſterni ſeptẽ: ſed ſæpius ſex, ac quinque, non rarò quatuor & tria: ſed tunc latiora inferna ſunt, vt coſtis ſeptem excipiendis ſufficiant: interdũ etiam octo. Quæ numeri oſsium in ſterno facta diminutio, quia thoracem facit multò quàm ſibi cõueniat breuiorem, etiam pulmoni dextro, & venæ azygo aliquã mutationis neceſsitatem attulit, vt pòſt ſuo loco audies. Nicolaus quoq; Maſſa Venetus in re anatomica exercitatiſsimus medicus ſeptẽ ſterni oſſa ter numerat, nec addit interdũ pauciora. Quod hominis teſtimonium fidem facit Venetis etiã hodie (nam abhinc annis 16. ſcripſit) ſeptẽ omnino eſſe ſterni oſſa, quot etiam Mondinus (nullius enim ſcriptoris quantũuis obſcuri teſtimonium hac in re cõtemnendum exiſtimo) ſe ſemper obſeruaſſe ſcribit, cum minoris alicuius numeri nõ meminerit. Id quod etiam fuiſſe prioribus aliis perſpectum recipi-

mus,quanquam in noſtris corporibus hodie ſterni oſsium numerus ſit raró ſeptẽ, frequentius pauciorum.

OCTAVAE CALVMNIAE DEPVLSIO.

BRACHIVM vt crus antè, & foras parùm torqueri, Hippocrates, Galenus, figuræ vtilitas, loquuntur. Anterior nanq; oſſis totius gibboſitas, & exterior periculis foris occurſantibus tantò tutius obſiſtit, quantò plus ea gibboſitas ad figuram rotundam accedit. Simitas verò duplex, interna & poſtica, duplici gibboſitati oppoſita, tum muſculis, vaſis, neruis & maximis & principaliſsimis ſeruit capiendis: tum etiam quæ in brachio eſt, thoracis gibboſitati: quæ in crure, ſeſsioni: quæ in vtroq;, apprehenſioni: quam oſtendunt equitantes & ephippiarij, dum ea conſuunt quæ inter crura firmiter cõtinent. Cùm autem in crure ambulationis firmæ inſtrumento, etiam apprehenſioni cõmodet oſsis in eo poſtica & interna ſimitas, multò magis oſtenditur in brachio apprehenſionis ſolius inſtrumento ea commoditas. Quæ quidem apprehenſio quantum à curuis &

ſimis

ſimis partibus noſtris iuuetur, omnia cubiti, carpi, meta carpij, digitorum oſſa abundè docent, ſima intus omnia, quà ſcilicet apprehenſura erant, foris autẽ conuexa: & in his lateribus quæ iniuriis patebant magis, vt eſſent tutiora ſcilicet atque capaciora, figuræ rotundæ commoda ſunt mutuata. Quòd ſi oſſa brachij quædam & cruris rectiora apparebunt, fortaſſe id vitium figuræ, ab arctioribus & durioribus faſciis (quibus tum obſtetrices tum nutrices brachia & crura adhuc cerea prçſertim angere ſolent) profectũ aliquandiu perdurat, vti natura per vim & artem in macrocephalis aliquandiu victa apud Hippocratem libro de aquis: quam ſi etiam furca expellas, & in diuerſum torqueas, tamen vſque recurret. Atq; etiam quomodo macrocephalos ad formam capitis naturalem paulatim rediiſſe ſcripſit Hippocrates, ſic nõ dubito quin id figuræ vitium in rectioribus his oſsibus violentia productum ſit aliquando ad figuram natiuam rediturum, niſi naturæ humanæ imbecillitas iam omnibus comperta ſit repugnatura.

NONAE CALVMNIAE DEPVLSIO.

OSSA digitorum ſolida, & cauitatis ac medullæ ſenſui manifeſtè expertia, Galenũ ſemper vidiſſe non dubito, ac eo priores medicos, ob robur ſcilicet harum partium, quæ nunc ſunt caua parùm, & nõnihil medullata ob infirmitatem. Animalibus nanq; imbecillis quadrupedibus, auibus, piſcibus, oſſa quoq; ſunt imbecilla, multùm laxa, caua, medulloſa: fortibus verò & ferocibus, vt leoni, cani, lupo, pardalis, aquilæ, feroci accipitri, dura ſunt & denſa, & parum medullæ ſortita: quin & leo animalium omnium ferociſsimus & fortiſsimus, oſsium omnium medulla carere creditur. Hæc Galenus, comprobans quæ Ariſtoteles docuit, leoni ſcilicet oſſa tam eſſe dura & denſa, vt attritu ignem ſilicis modo reddant. Sunt enim omnium animalium maximè ſolida: ob id nullam omnino habere medullam credũtur: quia eam partim nullam, partim admodũ exiguam ſunt ſortita. Sic igitur oſſa digitorum noſtrorum maioribus ſolida fuiſſe, & nihil omnino vel parum admodum ca-

Gal lib. 1.v.p.

Hiſt. lib. 3.cap.7.

Ibid. 20.

uitatis

uitatis & medullæ habuiſſe eſt intelligendum, vt nos libro de Oſsibus, & annotatione 2. in lib. 1. v. p. docuimus.

DECIMAE CALVMNIAE DEPVLSIO.

Os ſacrum interdum latius Galeno extenditur, vt etiam coccygem comprehendat, vt cum libro 12. de vſu partium ſcribit os ſacrum oſsibus conſtare quatuor, tribus ſcilicet propriis, & coccyge, quē os vnum appellat libro de oſsibus. Aliquando contrahitur ad eam ipſius partem, quæ reuera ſacra eſt, id eſt magna & lata, quantum ſcilicet huius cum oſſe ilium cōmittatur. Nec te conturbet quòd coccygem tribus oſsibus, interdum quatuor conſtantem, vnius oſsis nomine capiat, cum idem oſsi ſacro, & oſsi innominato ſeu ilium vſuueniat: quia hæc multùm adeò ſunt vnita, vt os vnum appareāt. Quin & γένυν ἄνω καὶ κάτω appellat, cùm vtraque multis oſsibus conſtet, quibus omnibus nomen hoc ſingulare comprehendendis impoſitum eſt, vti στέρνον καὶ κρανίον ſuis partibus multis nomen vnum eſt inditum. Nos ea de re fuſius noſtris commentariis in librum Ga-

leni de oſsibus: quem locum qui legerit, malignam hanc calumniam eſſe omnino iurabit, nec audiendam iudicabit.

VNDECIMAE CALVMNIAE
Depulſio.

APOPHYSES oſsis ſacri poſticas ſpinis reſpōdentes, & lumborũ tam poſticas quàm tranſuerſas, ſurſum magis vergere, quod Galenus ſcribit, in noſtris ſceletis eſt propè perpetuum. Non æquè tamen frequenter ſpina metaphreni decima eſt ἀῤῥεπὴς, & recta, ſeu nec ſurſum nec deorſum magis vergens, ſed interdum vndecima, ſæpius duodecima, vt libro de oſsibus abundè docuimus. Hæc cum in oſsibus ita habeant omnino ad quem modum Galenus breuiſsimè & clariſsimè ſcripſit, neq; in his, vt nec in aliis, quicquam à Galeno peccatum ſit, quorſum magna libri farrago de oſsibus à calumniatore in molem quandam rudem ac indigeſtam & erroribus plenã congeſta eſt? An hæc artem ſuapte natura longam, breuiorem & dilucidiorem reddiderint? Imo longè obſcuriorem, nõ modò ob ſermonis prolixitatem,

& imp

& impuritatem, ſolœciſmis & aliis innumerabilibus vitiis ſcatentẽ, ſed ob meras calumnias cuiuis cor habenti, & pio doctoq; lectori intolerabiles, ſolis bipedibus aſellis & nomine ſolo medicis admirabiles. Quibus omnibus mentẽ precor meliorem, vt Galeno præceptori ſuo vndequaq; abſolutiſsimo tam ſint grati, & beneuoli, quàm ſuos diſcipulos ſibi aliquando propitios expectant.

DVODECIMAE CALVMNIAE *Depulſio.*

GALENO quidem clanculùm, naturæ verò palàm obſtreperus eſt calumniator in oſsium ſeſamoειdeωn numero, & vſu. Cùm enim pauciora quàm natura produxit, enumerat, naturæ prouidentiam & artem perfectiſsimã iniquè tacet: vſum verò abſurdiſsimum, & ne idiotis quidem probabilem, dum ſuopte ingenio confingit, naturę inertiam & ſtupiditatem affingit, non ferendam medicis naturæ miniſtris, ſi modò ij eſsẽt, quales eos eſſe oportet, hoc eſt, naturæ operum docti admiratores, & pij patrocinatores, gratiq; buccinator

natores, nec ſtatim ad noua omnia aſello-rum more aures motitarent, eaq; omnino probarent quæ penitus ignorãt. Quorum hodie maxima turba eſt in Gallia, Italia, Germania, qui anatomicæ rei cum rudes ſint omnino, ea tamen probant quæ à calumniatore ſcribuntur vniuerſa, pro iiſq; tanquam aris & focis contendunt & depugnant, cum is lectione dignum vix aliquid ſcripſerit, quod non ex Galeno cornicula hæc æſopica ſit furatus. quæ verò ſua ſcripſit, propè omnia ſunt falſa aut abſurda, aut omnino leuiſsima. Sed ſinamus ſimiles horum aſinorum labris ſuas lactucas: ad rem propoſitã redeamus. Seſamoidea ſunt appellata oſsicula quòd ſeſamę ſemini latiuſculo, & oblongo figura ſint ſimi-

Libro 1. lia. Ea autem manui vt pauciſsima & pedi

cap.60. duodecim tribuit calũniator, vt in totum ſint octo & quadraginta: quorum tamen quædam ſunt cartilaginoſa. At reuera numerum tam exiguum in manu non inuenio, nec etiam in pede. Nam in manus quatuor digitis intus ad articulos, primos quidem bina, alios autem ſingulos ſingula ſub tendonibus incumbunt ligamentis implexa: quæ omnia ſunt ſexdecim. Præterea pollicis articulos primum quidem nullum

nullum, ſecundum autem bina, vltimum vnũ intus munit. Præter hæc ſingulis iam dictis quatuor digitorum articulis ſingula foris ſæpe inſternũtur tendonibus implexa, duo autem ſecundo pollicis articulo ſub vtroq; ſcilicet tendone vnum, & ea minora quidem & magis cartilaginoſa, in pueris & adoleſcentibus præſertim. Nam grandioribus in oſſa magis durãtur, & ſæpe cũ his tendonibus cartilaginis aliquid & oſsis cui inſerũtur, vna excidũtur, quod imprudenti imponere poſsit. Sunt igitur in manu quæ paucíſsima, plura quàm 12. nempe 19. etiam externis non numeratis. In pedis autem digitis quinque articulos, primos quidem bina, reliquos autem ſingulos ſingula ſubtus firmant, vt in manu interna, & ea maiores articulos maiora, minores minora: vt ſint pedi ſeſamoidea quæ pauciſsima ſubtus nõ duodecim tantùm, ſed nouendecim, nam ſupernè aut nulla ſunt, aut rara, & ea obſcura, quomodo, & primo pollicis manus articulo intus nullum, foris rarũ & obſcurum adeſt. Præter hæc maximũ os pternæ, & cyboidis articulum ſubfirmat, & aſtragali cum ſcaphoide, vtrunq; in adoleſcentibus & mulieribus diu cartilaginoſum, ſed amplum,

plum, & tendonibus implexũ pedem extendentibus, obliquantibus, firmantibus.

Libro 1. *cap*.28. Alibi autem calumniator alium tradidit horum oſsiculorum numerũ. nam in manu ſecũdo pollicis articulo & primo quatuor digitorum gemina tribuit, vnicum verò tertio pollicis articulo, & ſecundo ac tertio quatuor digitorum, nec ſemper ſed aliquando ineſſe ſcribit. Ex quibus colligas licet ſeſamoeidea in manu vt paucißima ab eo ſtatui tantùm decem, duo in ſecundo pollicis articulo, & duo in ſingulorum quatuor digitorum primo articulo, cùm alia nõ omnibus, ſed tantùm quibuſdam adeſſe dicat. Digitis autẽ pedum multo pauciora quàm duodecim (quot alibi vt pacißima illis tribuerat) applicat,

Libro 1. *cap*.60. his verbis, In primis digitorum pedis articulis oſsicula hæc difficulter obſeruantur,

Libro 1. *cap*.28. præterquàm in pollice, in cuius articulo primo inſignia ſunt duo, quorũ internum externo longè eſt grandius, in ſecũdo autem grande ſatis oſsiculum. In ſecũdis autem & tertiis digitorum articulis illa nũquam inueni. Hæc eſt calumniatoris negligentia & ignorantia quam etiam capitis huius vigeſimi octaui initio confitetur, dum alios admonet vt ea inquirãt in plu-

ribus

ribus articulis quàm ipſe enarret, quod temporis proceſſu in pluribus articulis obſeruentur, quàm ſibi prima fronte occurrerint. Quibus verbis videtur ea tantùm ſemel inquiſiuiſſe, nec tamen omnia inueniſſe, quæ omnibus adſunt. Hæc de oſsium ſeſamoειδῶν numero ſufficiant (quem ablatis prius tendonibus extendentibus, deinde ſectis per tranſuerſum articulorum ligamentis, in manu & pede promptius reperies). Nunc ad eorũ vſum tranſeo, quem ipſe quibuſdam diſſectionum profeſſoribus proditum ſcribit, vt articulos implerent, ſtringerentq́;, ac ſic minus luxationi obnoxios redderent: qui verus eſt oſsium ſeſamoειδῶν vſus, vti mox probabimus. quem ſi calumniator fuiſſet ſequutus, reuera rectius feciſſet, nec nouum alium omnino abſurdiſsimum & partiũ naturæ repugnantem confinxiſſet, ne ſcilicet digiti nimis laxè moueantur, & ne in angulum nimis acutum flectantur. Pollicis quoque articulo ſecundo maiora hæc oſsicula à natura data ſcribit, vt firmior eſſet, & ad flexionem in angulum acutiſſimum pertinax: minora autem ſeſamoειdea primis quatuor digitorũ articulis tanto eſſe, quãto eos articulos in acutum ma-

Li.1. c.1. initio.

Lib.2.ca. 48.

gis flecti natura voluit. Egregium verò commentum, & tali calumniatore dignũ, tanquam natura hanc flexionem immodicam, quæ huic in acutum nimis angulum dicitur,prohibere non potuerit ſupercilio oſsis caui in partem internam magis producto. Sed quid quòd pollicis manus articuli omnes in angulum obtuſum tantum flectũtur, primus autem oſsibus ſeſamoidibus deſtitutus, in angulum omnino obtuſiſsimum? Ad hæc digitorum articulus ſecũdus & tertius ad angulum tantúm rectum flecti poſſunt, vti & primus, cui ſoli tua ſententia oſſa inſunt ſeſamoidea flexionem immodicam prohibentia.Nonne primus pollicis & ſecundus ac tertius quatuor manus digitorum articulus in acutiſſimum angulum flecti aut debent aut ſaltem poſſunt, à nullo ſeſamoide oſſe prohibiti, ſi horum oſsium hic eſſet vſus à natura inſtitutus?Sed quid dicet calumniator de digitis pedum quinque ad flexionem ineptiſsimis, ad pedis firmitatem aptiſsimis? An articulis horum quinque digitorum primis oſſa ſubſunt gemina, ne immodicè flectantur, aliis verò articulis etiã flectendis nullum prorſus eſt à natura datum?Sed magis calumniatorem redarguũt

oſſa

oſſa ſeſamoeidea tendonibus digitos manus extendentibus ad ſingulos articulos implexa. Quæ reuera calumniator non vidit, neque attigit, tametſi eorum duritiem etiam ſonoram vngues ipſi facilè explorent. Sed brutum hunc homuncionem brutorum biſulcorum teſtimonio conuincere magis placet. Cur enim illorum velut digitorum duorum articulo primo oſſa ſeſamoeidea ſubſunt quatuor, ſecundo nullum, tertio vnicum, ſed aliis latius, cum tamen hæc animalia iſtos articulos duos aut nuſquã flectant, aut minimum, vti nec ſecundos? Vſus igitur verus oſsiũ ſeſamoeideωn & molæ & aliorũ ſimiliter articulis à natura admotorũ vnus eſt, vt ſcilicet luxationẽ in qua ſunt regione fieri ꝓhibeãt, Sic enim mola, genu articulũ parte antica firmat, ne ambulãtibus per decliuia, aut genu multũ flectẽtibus luxatio in anteriora fiat. Hac etiã fine os amplũ pternæ cũ cyboeide & aſtragali cũ ſcaphoeide articulo ſubnexũ, & tẽdone colligatũ. Hos articulos alioqui vehemẽter & ſæpe laboraturos firmat, & luxari deorſum ꝓhibet. Hac etiã ratione articulis digitorũ pedis omnibus, nõ tãtũ primis articulis, oſſa ſubſunt ſeſamoeidea ligamentis implexa, vt in digito-

rum manus internis articulis: vt pes ſtantibus, & ambulantibus etiã per loca inæqualia & aſpera, ſit firmior, & ne digiti lapidibus vel re alia quauis altiore velut euerſi dum ſtamus aut ambulamus, promptè luxentur. Qua ex cauſa articulus primus in biſulcis, quatuor oſsiculis infernè firmatur, quòd hic pondus animalis tonica flexione ſuſtinet: ſecundus ceu perpendiculo inter primum & tertiũ locatus minimùm flectitur, multo minus extenditur: tertius autem aliquanto obliquior laboraturus erat modicè: ob id os ſeſamoides vnicum habuit. Eadem ratione ſolidipedia animalia articulo pedum primo oſſa huiuſmodi habent varia, vt flexio ſit firma magis, & quæ ab extenſione immodica & violenta luxationẽ prohibeat. Dum nanq; veterina huius generis animalia ferunt onera planè grauiſsima, & per loca ferũtur inæqualia, extenſione illa vehementi tendonum internorum promptè vel ipſorũ villi rumperentur, vel luxatio huius articuli fieret, niſi ab his oſsibus adamantina quædã firmitas acceſsiſſet. Quæ etiã digitorum manus articulis internis inſunt oſſa ſeſamoidea, eos intrò luxari prohibent dum manum vehemẽter extendimus, & ea ſic tenſa opus

ſa opus aliquod validum facimus: qualia ſunt quãplurima fartorum placentas complanantium, bibliopolarum libros manu batuentium, vt ſint cõpreſsiores: & aliorũ artificum opera quotidiana. Quoniã verò digiti manus vt tenſione immodica luxari intrò periclitabãtur, niſi eo loci obſtaculum natura collocaſſet os ſeſamoeides: ſic flexione extrema foras luxari poterant. Id quod nequando contingat, parte externa extendentibus digitos tendonibus ſimilia oſsicula, ſed minora, & minus dura ac denſa, & teneræ ætati adhuc cartilaginoſa, & cum vnguibus ſonora, in ætate iam edita oſſea innexuit natura, quòd huius loci externi periculum nec tam frequẽs erat, nec tam promptum: quorum extrema flexio vix angulum rectum ſuperat, cum extrema tenſio aut nullũ foris faciat angulum, aut etiã obtuſum in parte digitorum externa, quibuſdã digitos ſine vlla vi in contrarium euertentibus. Adde quòd ita ſunt ſita intus in digitorum manus articulis ſeſamoeidea oſſa, vt digitos flectentibus ſurſum in ligamentum recurrãt, nec amplius ſint articulo oppoſita, ne flexionem extremam impediant cum neceſſaria eſt, vt nec quæ ſimiæ popliti ſubſunt, flectũt ipſa plu

rimùm tibiam. Oſſa igitur ſeſamoædea ſubſunt pedum digitis quinque nouemdecim, & articulis manuum intus inſunt totidem, omiſsis etiam externis rarioribus & obſcurioribus. Vtilia autem ſunt, ne deorſum pedum articuli, introrſum manus in ſumma & violenta tenſione luxentur, & vt firmam magis tenſam manum & pedẽ efficiant. Hac autem ratione ſeſamoædea inuenies promptiſsimè. A manu & pede tendones digitum tenſores ita excide, ne ſimul articulorum ſubiectorum cartilagines auferas, quæ ſeſamoædea mentiri poſſint. Sub his tendonibus in manu frequentiſsimè, in duris corporibus pręſertim, duritiem quandam deprehendas, nunc cartilaginoſam, nunc oſſeam multùm aſperam, quæ vnguibus confricata ſtrepitum quendam edat. Deinde ligamenta omniũ articulorum tranſuerſim ſecabis ad vſque horum faciem interiorem in manu, inferiorem in pede: in qua facie oſſa ſeſamoædea reperies, ſed ligamentis quibus implicantur, reſectis, velut nõnihil retracta ſurſum, & verſus digitorum radices.

DECIMAE TERTIAE calumniæ depulſio.

In cartilaginibus nihil à Galeno variat calumniator, ſed omnia ex Galeno corraſit:tantùm addidit tenues quaſdam cartilagines quibuſdam articulis inditas,vt clauis cum acromio interdum,cum ſterno ſemper, & genæ infernæ cum oſſe temporali,cubito cum carpo,à Galeno & veteribus aliis non fuiſſe cõpertas.Quæ illorum omiſsio & negligentia fuiſſe non videtur, ſed cõiectare liceat maiorum corpora his caruiſſe, & meritò, cum magis imbecillitatem articuli ex maiori volubilitate declarent.Sic enim & brachij cum omoplata articulus quia mobilis plurimum eſt,ſine tamen hac cartilagine multum eſt lubricus & luxari paratus, etiam ſi eum ligamentis validiſsimis & duabus prælongis omoplatę apophyſibus acromio & coracoeide muniuit natura. Quemadmodum nanque ſi calceo ſoleam exemptilem ex panno, penicillo, ſubere, corio vel alia molli materia immitas, etiam ſi calceo laxius ſit aſſuta, incertam & multùm lubricam facit ambulatio-

nem, ſic hæ cartilagines articulis illis velut innatantes, non motuum varietati deſtinatæ (quem tamen earum vſum commentus eſt calumniator, dum à ſe has primùm inuentas falsò gloriatur) neq; firmitudini, ad imbecillitatem motionis pertinere magis cuipiam videre poſsint. Quæ verò cartilagines his nõ ita diſsimiles crus & tibiam intercedũt: quia ligamentis ſunt firmiſsimis connexæ, & cauitates tibiæ augent, motuum robur planè confirmant, vt Galenus rectiſsimè ſcripſit lib. 3. vſus partium. De ea verò quæ acromion & clauim aliquãdo intercedit, poteſt os intelligi memoratum Hippocrati libro de articulorũ luxatione, cuius etiam meminit Gal. tum ſuis in eum librum commentariis, tum libro de oſsibus. Eam autem cartilaginem quæ cubito & carpo intercedit in noſtris corporibus, ne nominat quidem in fine libri ſecundi vſus partium, nec fuiſſe hominibus ſuæ tempeſtatis ex eius oratione colligas licet, qua eam carpi cum cubito articulationem motus violentos ſæpe obituram ſcribit, & ob id naturam eius articuli diſpatheia admodum ſolicitè prouidiſſe per ligamenta validiſsima. in qua articulatione ſi cartilaginem inueniſſet, non tacuiſſet

cuiſſet eius vſum, quomodo neque cubiti epiphyſεως vſum omiſit. Potes etiam has cartilagines ligamentis adiungere, quæ χονδροσυνδέσμους vocant. nam quæ in imo cubito eſt, ipſum carpo & radio firmiſsimè alligat.

DECIMAE QVARTAE *calumniæ depulſio.*

De partibus aliis ſimilaribus, ligamẽtis, membranis, villis, carnibus, glandulis, adipe, medulla, nihil particulatim ſcripſit calumniator, cum tamen ſimplex compoſito ſit & natura & doctrina prius: ſed paſſim cum ſingulorum occaſio aliqua incidit, obiter horum mentionem quandam breuem facit: neque in his, quod ſciam, à Galeno diſſentit, niſi quòd ligamenta ſenſu nunc carere, nunc prædita eſſe ſcribit, ignorans quid tandẽ hac de re ſibi ſit conſtituendum. Sed nos id abundè diſtinximus capite tertio noſtræ εἰſagωges anatomicæ. Præterea cauſam motus voluntarij, *li.2.ca.2.*
nunc neruo ipſi, & eius villis (vti oportet) *ad finem.*
adſcribit: nunc ipſi carni ſimplici villos ipſos munienti aſsignat, perſuaſus eam eſſe vt in corde, pulmone, ventriculo, he-

pate liene,renibus, ſic in muſculo primarium actionis inſtrumentum. Sed harum partium caro, facultatum quarundam naturalium,& præcipuè coctionis(quæ à calido in humido eſt)cauſa eſt,non motuum voluntariorum. Pulmonis enim motus in reſpirando duplex paſsiuus eſt, ac ab alio fit,nempe thorace, inſpiratio quidem fuga vacui,expiratio autem à thoracis compreſsione.Coctio autem quædam aëris ac præparatio cordi,ab ipſius carne,vti ſpiritus vitalis nutritio:& caloris in eo natiui,à carne cordis eſſe poſsit:ſed cordis motus à villis eſt, rectis quidem diaſtole, tranſuerſis verò ſyſtole,& obliquis quies inter hos motus media.Sed donemus quandam horum actionem,vti aliorum prius commemoratorum, ab ipſorum carne proficiſci, non tamen motus volũtarius à carne ipſa propriè dicta efficitur. Nam hic à muſculo fit pro noſtra voluntate contracto,& ſimul partem mouẽdam ſuis inſertionibus & tendonibus aponeuroſibus've cõtrahẽte. Caro autem cũ ſit velut ſanguis quidã
Li.3. metho. ſiccatus, (vt docuit Galenus)nec villos habet:nec ſi habeat, in his firmitatem aliquã obtinet, quæ partem attrahere ſufficiat. Ad hæc cum ipſa rarò in partes mouendas
peru

perueniat, & in quas peruenit, villis firmatur neruoſis & ligamentoſis, quibus ſolis partes eas attrahit, certum eſt motum voluntarium à villis ipſis ceu funiculis quibuſdam contractis perfici, quibus caro & munimentum & firmitatem aliquam præbet, ac villos ipſos nimis tendi in vehemēti actione & contrahi prohibet: vti ſtuppæ filis interſitæ & intertextæ. Sed in re perſpicua teſtibus & argumentis vtor minimè neceſſariis, præſertim cum ipſe ſuum errorem agnoſcat, & palinodiam canat, his verbis. Motus cauſa nerui ad muſculos arbitrarij motus inſtrumenta diſpenſantur, qui grandes neruos admittunt: quia corporis partibus mouendis ſunt extructi. Quam ſententiam ibidem & alibi aliquoties cum veteribus comprobat. *Lib. 4. capit. 1.*

DECIMAE QVINTAE *calumniæ depulſio.*

PRAETEREA Galeno calumniam impingit manifeſtam, quòd partes ſolas eſſe ſanguineas carnem & adipem ſcripſerit. Nā lib. 1. de ſpermate partes ait ſanguineas, vt carnē & adipem, poſſe regigni: ſpermaticas verò,

vt cartilaginem, ligamẽtum, membranas, non regigni. Sed hæc exempla ſunt, non omnium partium ſanguinearum aut ſpermaticarum enumeratio. Siquidem libro de formatione fœtus, ex ſanguine etiã cor & hepar gigni ait. Ex eodem fiunt lien, renes, & ſiquæ partes aliæ rubent. Quin ex ſanguine partes noſtras omnes & gigni & nutriri ſcribit Galenus cõmentario in lib. Hippocratis de natura hominis, quaſdam ſcilicet, vt rubras, primò & per ſe: alias verò, nempe albas, ſeminis interuentu. Nam ſemini origo ex ſanguine eſt, vt pulchrè probat Gal. lib. de ſemine, & de vſu partium, & alibi paſsim.

DECIMAE SEXTAE CALVMNIAE *depulſio.*

IN venis multò plus ſapere quàm veteres anatomici omnes ſibi viſus eſt calũniator: propterea ſtatim ab initio venas à corde naſci cõtendit, argumẽtis tam futilibus & falſis, vt vel meminiſſe pudeat, & multò ſit æquius cũ medicis veteribus eas ab hepate, quàm cum Ariſtotele à corde ortas fateri. Cui

in

in anatome peccanti ignoſcendum putat Galenus, quòd derepente ad eam tranſierit. Portam præterea ex hepatis parte ſima naſci, & eſſe velut radices quaſdam cauæ, omnibus eſt exploratiſsimum. vti & arteriam venoſam in pulmones diſpertitã arteriæ magnæ. Eas autem radices ipſi trunco proximas locari oportebat, vt citius & tutius materiæ tranſſumerentur. Quod profectò non fieret, ſi à dextro cordis ventriculo ortam reciperemus, cui reuera latus tantum veluti lacerum adaperit caua, & partes eius lateris tanquam laceratas trifariam diuiſas in ventriculo dextro inſternit. id quod tibi luce meridiana clarius apparebit, ſi venam in longũ per thoracem ſectam ſanguine expurgaueris. Eius enim corpus cõtinuum aſcendere ad claues vſq; ſpectabis, nulla in dextrum cordis ventriculum facta totius ceu trunci inſertione. Cauam autem venam ab hepatis gibba parte naſci, demonſtratione euidenti Galenus cõuincit libro ſexto. Ad hæc oriri medicis eſt multiplex. Nam hepar à vena vmbilica & naſci & gigni in vtero à Galeno probatur libro de formatione fœtus; & venæ omnes ab hepate naſcuntur (vmbilica enim formato fœtu non amplius hepatis origo
eſt,

eſt,nato autem vena eſſe deſiit, & vena arterioſa ſimpliciter vena non eſt, ſed arterioſa eſt)quòd in eo ceu terra quadam infixæ ab eò vim quandam ſanguificationis mutuantur, & ſanguinem ab eo in corpus vniuerſum diſtribuunt, non quòd plantæ modo ab hæpate germinent, deinde paulatim auctę tandẽ in partes ferantur. Nam tota ſimul & vena, & arteria,& neruus, & membrana,& ligamentum,& cartilago,& os,&c. generari videntur, poſtea tamẽ per nutritionem augeri vſque ad iuſtum incrementum:quamuis eorum quædam, vt oſſa,initiò propter largam humiditatẽ muco cuidam ſimilem magis habent ſubſtantiam, deinde cartilagini, donec tempore tandem à calore natiuo ſiccata duritiem hanc lapideam aſſequantur.Ad hæc ramos inſignes hepatis gibbæ frequenter tres affixos cernas, aliàs plures, aliàs pauciores, ſed minores,parti eius poſticæ qui eius cauæ ceu radices quædam videri poſſint, per quas ipſa caua ſanguinem & recipiat & trahat.Non enim quomodo plantarum radices in vnũ ſimul truncũ, ſi vnicaules ſunt, omnes coeunt : ita hæ in cauam colligantur,ſed ibi quoque, vt in thorace prius,ſecta in longum caua,velut continuũ quod-
dam

dam corpus ab oſſe ſacro ad claues repræſentat. Vnde forſitan & occaſio quædam controuerſiæ de ortu venæ cauæ proficiſcitur. Sed id haud ita magni ſit momenti, modò in hepate ſanguinem genitum in cauam emitti, & ab hac in cor, & cæteras corporis partes recipiamus. De hac tamen cõtrouerſia iterum pauca quædam huc pertinentia ſcribimus noſtris annotationibus in libro 16. vſus partium. Quòd ſi quis omnium harum velut radicum circunferentias ſimul iungat, & exploret an huic venæ cauæ principium æquent, certius erit iudicium, ac etiam ſi flatu diſtendat à lumbis ad claues, aut etiam ſi diſſectam totam dimetiatur, aliquid inueniet quod hanc vel illam opinionem vel minuat, vel confirmet, ſed non multum cum differentia amplitudinis. Venæ cauitas tam ſit locis illis exigua, vt ſenſu ægrè deprehendi queat, ſi modò demas quantum eius in venam azygon, coronarias, phrenicas eſt abſumptum.

***

DECI

DECIMAE SEPTIMAE *calumniæ depulſio.*

IN maiorum corporibus thoracem præ lōgum, quia ſternon oſsibus ſeptem omnino conſtabat, ſortitis, vena octo coſtas thoracis inferiores nutriens ἄζυγ☉ dicta, à caua vbi primùm dextrum cordis ventriculum attigit nata ſemper Galeno eſt obſeruata, vt ſcribit libro quinto locorum affectorũ capite ſecundo, & ter initio libri ſecundi de ratione victus in morbis acutis, & libro ſexto vſus partium in fine. Noſtris autem hominibus ex corrupta ſterni longitudine, vt eſt prius probatum, prior quoque azygi venæ origo ſtatione relicta nũc cor ipſum tranſiliit, ſed loco & interuallo maximè inconſtanti, vt nunc paulò, nunc multò ſit corde ſuperior: vt interim figuræ ipſius & magnitudinis & apophyſeων inconſtantiã quoq; maximam omittam. Nam interdum ex ſuo trunco ramos vtrinque in ſpacia intercoſtalia diſpertitur, interdũ dimidio ſui in latus ſpondylorũ ſiniſtrum tranſmiſſo, velut alterum ei lateri truncũ & ab eo ramos in eius lateris ſpacia dimittit, idque modis admodum variis. Ad hæc ea tum minor eſt, cum intercoſtalis ſuperior eſt vtraq; maior, & in plura diſtri

diſtribuitur ſpacia. Si alterutra tantũ grã-
deſcat,paulũ azygos minuitur, quemadmo
dum & dũ à caua ſub renalibus ramus me-
diocris in eam ceſſat, quem flatus azygi in
eum ramũ,aut rami in azygon erũpẽs de-
clarat. Nec in hoc eſt Galeni peccatũ, ſed
naturæ in nobis mutatio ex cælo, ſolo,vi-
ctu profecta:de qua fuſius epiſto.in noſtrã
eiſagωgẽ anatomicã egimus: vt neminẽ ho
die mirari oporteat,ſi in corporibus tẽpe-
ſtatis huius abundent quædã, deſiderentur
etiam aliqua eorũ quæ à maioribus anato
micis obſeruata ſunt.Nec ſe huius animad
uerſionis autorẽ iactet calũniator.Nam&
idem pleriq; omnes ab hinc annis aliquot
& pernouerũt,& ſi anatomica ſcripſerint,
cõmemorauerũt,vt Nicolaus Maſſa Vene
tus abhinc annis 16.hic tamẽ ſolus pro azy
go ramos à caua duos in coſtas nouẽ infe-
riores producit:duas quoq; habuit, vnã ab
aure dextra, alterã inferiorẽ à caua cordi
adaperta. Antonius Maſſa chirurgus Par-
rhiſiẽſis planè doctiſsimus,& in arte corpo
ra ſecãdi exercitatiſsimus, magno omniũ
medicinę ſtudioſorũ plãctu his diebus pau
cis mortuus. Cauſam tamẽ huius diſſenſio
nis nemo,quod ſciã,attigit.Nã Gal.voluiſ-
ſe Hippoc. cõſentire hac in re potius quã

illi repugnare,commentum mihi videtur, cum locis aliis omnibus eandem retineat ſententiã,nec ita fuerit additus Hippocrati(cui tamẽ tã fuit addictus, vt teſtetur ab Hippoc.ſcriptũ fuiſſe perperã nihil)vt veritati dogma Hippocratis vnquã prætulerit:vt ſuis in Hippo.cõmentariis ſæpe palã declarauit. Placet autẽ magis probabilem hanc rationẽ noſtram de ſterni breuitate azygon tranſmutante ſequi, quàm in præceptores tam abſolutos impiè & arroganter & petulanter debacchari.

DECIMAEOCTAVAE CALVMNIAE DE*pulſio.*

A Vena caua propagines in ventriculum,lienem, inteſtina,epiploon, Galenũ diſtribuere ſcribit calũniator, in ſingularum harum partiũ anatome identidem hoc inculcans: ſed calumniam ex profundiſsima ipſius ignorantia profectam mox cognoſcet lector candidus, ſi patientem doctrinæ commodet aurem. Galenus initio libri de anatome venarum ſimiæ, à vena magna quæ ad hæpatis portas eſt, ramos ſeptem in ventriculum, lienem,

inte

inteſtina, epiploon, belliſsimè diſtribuit, vbi ſexies τὴν φλέβα μεγάλην, id eſt venam magnam, etiam bis adiecta declaratione, τὴν πρὸς τὰς πύλας, id eſt, quæ ad portas, appellat venam portam & portæ nobis vulgò nominatam (quid verò τῶν πύλαις nomen hoc loco ſignificet, docet Galen. initio libr.5.vſus partium) Venam autem cauam ibidem τὴν φλέβα μεγίστην, id eſt venã maximã vocat,& κοιλὴν, id eſt cauã, & ἡπατίτην, id eſt hepaticam, vt illam magnam interdum πύλας, interdum στελεχιαίαν, quòd ſit στελέχει, id eſt trunco cuidam plantæ ſimilis. Cui στελέχει etiam arteriã ἀόρτην eodem libro comparat: venam verò cauam τῷ πρέμνῳ, id eſt caudici. Porrò de στελεχιαία ſic Galenus, Quæ per ventrẽ expelluntur, cauſam habent aliam raram ex anatome apparentem. Nam vena caua, interueniente τῇ στελεχιαία καλουμένῃ ſibi adaptata id efficit. In iecore vena ad portam ſita, à recentioribus anatomicis στελεχιαία dicitur, quòd aliarum veluti caudex quidã ſit, earũ ſcilicet quæ folliculo fellis, vẽtriculo, lieni, inteſtinis, epiploo diſtribuuntur, vel earum quæ ſunt in ſima, vt libro de formatione fœtus, vel aliarũ à gibba ortarum, vt paulò antè libro eodẽ ſcribebat.

Lib.6. loc.aff.c. 4.in fine.

Lib.6.ad mi.

ἐπιπολῆς καὶ στελεχιαία, vnde omnes aliæ ve
næ ſanguineis ac pedeſtribus animalibus
procedũt. Eadem quoq; porta intelligitur
Galeno ſcribenti ibidem: Vena quædã ex
iecore pertinet ad lienem, &c. Magnam
quoq; venam quæ ad portas eſt, vocat Ga-
lenus lib. vj. adminiſtr. maximam verò ca-
uam appellat libro decimoſexto vſus par-
tium ad finem. Venã item maximam ex
gibbis hepatis natã ſcribit Galenus libro
quinto vſus partium. Quanquam & venæ
huius maximæ ramos inſignes, vt qui in
thymo primi fiunt, & qui ad os ſacrum, ve
nas etiam magnas vocet Galenus in anato
me venarũ. Et hac de cauſa venam cauam
poſsis vocare magnam, & στελεχιαίαν: & ar
teriam quoq; aortã appellare στελεχιαίαν:
tamen ex conſueta doctis vocum ſignifi-
catione omnia ſunt interpretanda, nõ pro
Lib. 3. admi. cuiuſq; arbitrio. Maxima autem vena vel
arteria, maximus neruus ab anatomicis vo
catur, non à longitudine, ſed maximo cir-
culo, hoc eſt, craſsiſsima, ampliſsima, capa-
ciſsima. At verò ſtupidam calumniatoris
ignorantiam, & natam ex ea hanc calum-
niam clarius cognoſces, ſi in cauæ venæ di
uiſionibus omnibus à Galeno deſcriptis,
nunquã Galenum alicuius ramuli à vena
caua

caua diſtributi in ventriculum, lienem, inteſtina, epiploon, meminiſſe deprehendes: imo omnes venas quæ per inteſtina, ventriculum, lienem, epiploon intercurrunt, ad hepatis portas porrigi ſcribit libro ſexto adminiſt. & diſtributionem venarum omnium in inteſtina, ventriculum, lienem, epiploon, à vena vnica quæ ad portas hepatis oritur, affirmat in fine libri x v j. vſus partium. Ex his luce meridiana clarius intelligit lector, quantum ignorantia etiam rei grammaticæ, & iudicandi celeritas calumniatorem à veritate auerſum infatuauerit, dum in Galeno venam magnã interpretatur cauam, cum ſit intelligenda, vt demonſtraui, vena porta, à qua ſola, non à maxima ſeu caua, venæ in ventriculum, lienem, inteſtina, epiploon, diſtribuuntur. Hæc ſi elegerit ac intellexerit calumniator, certò ſcio ignorantiæ ſuæ & arrogantiæ ac impietatis conſcius, præ pudore in tenebras aliquas ſecedet, ne digito etiam ab idiotis monſtretur, & calumniarum fabricatur clametur: aut peccatum hoc calumniandi in præceptorẽ tam pium, tam doctum, tam ſuorum ſtudioſum, agnoſcet, ac palinodiã ſcripto libello aliquo canet: ac veniã ſupplex

implorabit à præceptoribus quorum numina læſit, & ab his quos falſa eruditione corrupit: poſtremò etiam à Syluio, cuius conſilium tacendi potius quàm falſa ſcribendi antea neglexerit, & cuius horas bonas non paucas ſtudiis melioribus debitas, in ſuam farraginem intelligendam & refutandam traxerit, magno & animi & valetudinis diſpendio. Quæ cætera in venis huic ſunt cum Galeno controuerſa, & paucíſsima ſunt, & leuiora quàm quæ coargui aut componi debeant, præterquam quòd ramum à ſplenicæ iam lienem tangentis ramo, nunc ſummo, nunc illi proximo ad ventriculi latus ſiniſtrum efferri, & ad vſq; eius os aſcendere pernegat calumniator, per quem Galenus humoris melancholici aliquid ex liene reliquum ad os ventriculi excerni ad excitandam ſuo ſapore acerbo & acido appetentiã ſcripſit. Hunc quoque ramũ etiam calami ſcriptorij, & interdũ parui digiti magnitudine conſpeximus in mulieribus præcipuè. Huius rami beneficio fit, vt quartanarij hunc amplum ſortiti, vomitibus aut ſpontinis aut etiam medicis antè & poſt acceſsionem præſertim declinante morbo multum iuuentur. Idem quoque ramus cauſa eſſe videtur cur [illegible] in quar

Lib.4. v.p.

In quartanis non lien ſolus afficiatur, ſed etiam os ventriculi. Nec totæ lienis reliquiæ in hunc ramũ expelluntur, ſed plures in alterum ramum ab infima ſplenicæ ſobole enatum,& per omentum in ſedis hęmorrhoidas quibuſdam deſcendentem. Ad hæc per ſplenicam multum verſus ſimam hepatis recurrit,quod à meſenteria vena exceptum in inteſtina excernitur. Qua ex cauſa rectè Galenus ſcribit lienem per inteſtina expurgari,etiam accedente illa portione tãdem quæ in ventriculum tranſmiſſa fuerat.

Libro 13. meth. & libr. 2. ad Glauconem.

DECIMAE NONAE CALVMNIAE *depulſio.*

De arteriis omnia propemodũ ex Galeno mutuatus eſt calũniator, vt idem ſtatuas de cæteris omnibus ab eo ſcriptis quæ legi digna ſunt, niſi quòd paucula quædam & eadem leuiſsima, ſcrupuloſe magis quàm vtiliter conquiſiuit, quibus vt ſuis ſeſe iactat πλέγμα autem δικτυοειδὲς à Galeno, & veteribus deſcriptum in vſus maximos à natura factum, eſſe omnino in homine nullum, ſed in bubus, &

brutis quibuſdã aliis affirmat calumniator, cum id hodie tam verum appareat omnibus, quàm maiorum noſtrorum ſeculo viſum fuit. Id autem vbínam ſit, & qualénam ſit, & qua ratione inueniri queat, paucis explicabimus. Arteria carotis præcipua vbi per obliquum valde foramen in oſſe lapidoſo exculptũ intra cranium penetrauit, in duos abit ramos planè conſpicuos. ij deinde in alios atq; alios ſibi mutuò retium in aream proiectorum modo inſtratos: qui tandem omnes in vnam redeunt, quæ craſſa meninge pertuſa in cerebrum & eius membranas ramoſiſsimè diſtribuitur, dextra vna, & ſiniſtra vna prope neruos opticos emicans. Hic autem arteriarum implexus eſt ſub craſſa meninge quà nerui tertiæ deſcendunt, & in duas partes diuiduntur ad latera apophyſeωn clinoειdeωn in oſſe ſphenoειde. ſæpe etiã glãdulam pituitariam attingit parte poſtica, eſt quãdo ambit, aliquando etiam ad contactum exorientis rhachitidis extenditur. Deprehẽdes verò ſecta eo loco meninge craſſa neruum tertię & longum tegente. Præterea ſi carotidem in collo inflaueris, id rete cum flatu ſubſultare aſpicies, & ſanguinem ex his arteriis ſi vulneratæ

ratæ ſint,eodem flatu velut expui,& ſimul ex eo ramo in cranij capacitatem erumpente, in quem hæ tandem coëunt. Idem explorabis rectè,ſi eundem ramum tubulo inflaueris. Nam & ſtrata hæc ramulorum moueri, & flatum cum ſanguine miſtum per vulnus reddere cernes, & eius flatus aliquid in arteriam carωtidē emitti. Quod ſi ferris falcatis oſſa temporum deinde lapidoſa prudenter ſecueris, arteriã carωtidem totã cum ſuis omnibus his ramis à cranio eximes, ac ſpectandam exhibebis. Huius retiformis plexus vtilitatem omnino maximã ex Galeno repete.Hanc partem qui in homine factã à natura negat, nónne Gigantum more cum diis pugnat,hoc eſt naturæ repugnat,eiq; obſtrepit indigniſsimè? Alius eſt contextus retiformis ſupra craſſam meningem, prope neruos opticos ex venis, & arteriis cõplicatus, etiam calumniatori receptus, & vel pueris perſpicuus. Verùm autem plexum retiformem quo dixi modo qui inquiret, mox inueniet,quibuſdam maiorē tamen, aliis minorem:& calumniatoris ſtupidam ignorantiam & impiam naturę accuſationem damnabit.De foramine arteriæ magnæ per diaphragma prope œſophagum,

agimus abundè noſtris annotationibus in libros de vſu partium.

VIGESIMAE CALVMNIAE *depulſio.*

Libro 8. v.p. GALENI placitum negat recipiendum calumniator de olfactus inſtrumento in ventribus anterioribus collocando, cùm olfactus inſtrumentũ verius eſſe exiſtimet cerebri proceſſus duos molles albos, qui prope opticos neruos nati, & tenui meninge quadantenus deducti ad foramina ethmoeidea feruntur. Quos neruo forma & colore ſimiles Herophilus, & Galenus neruis ob id non accenſent, quia meninge craſſa, & cranio, vt nerui veri, non excidunt. Sed idem eſt Galeni iudicium libro de inſtrumento olfactus, dicẽ-
„ tis; Duæ ſunt cerebri apophyſes cauæ ex
„ eius ventriculis anterioribus ortæ, deſcen-
„ dentes autem in eam cranij partem, vnde
„ naſus enaſcitur. Hæ autem ſunt inſtrumẽ-
„ ta olfactus. Tamẽ etiam eodem libro ad-
„ dit, Senſum olfactus credimus ſitum eſſe
„ in ventribus cerebri anterioribus. vt ſint ventres ipſi ſedes præcipua olfaciendi: ſed

ipſæ apophyſes ventribus ipſis continuæ, & foraminibus ethmoidibus, veluti viæ ſint quædam vaporum odoriferorum ad ventres ipſos deferendorũ. Sic enim mihi facilè & rectè loca illa Galeni poſſe conciliari videntur. Maſſa has apophyſes etiã in nares educit, & neruos appellat.

VIGESIMAE PRIMAE CALVMNIAE depulſio.

GALENO & veteribus anatomicis, neruorum à cerebro natorum paria tãtùm ſeptem numerãtur: ſed diligentius obſeruanti, plura videri queunt. Tertium enim par veriùs eſt duplex. Nàm ad quinti paris radicem vnum aliud par veteribus incognitum ait calumniator ſui libri 4. initio. Sed hoc & Galenus prior illo cognouit & deſcripſit, & id nunc ſecundò pari maritat, quod per idem longum foramen cranio excidant: nunc tertio, vt cum quo aliquandiu per cerebri baſin ſub craſſa meninge feratur. Nam libro nono vſus partium ita ſcribit, Foramen neruorum oculi motorum, ſeu paris ſecundi, anguſtum eſt, ſed neceſſariò prælong

,, prælongum: quia neruos duos mutuò ſeſe
,, ſubſequentes continere debebat. Eſt enim
,, vterque eorum (vt verum dicam) multi-
,, plex: ſed in præſentia, vt dilucidior ſit no-
,, ſtra expoſitio, dicamus licet vnum eorum
,, eſſe qui in oculorum muſculos diuiditur,
,, alterum autem eum qui ad ſuperiorẽ ge-
,, nam peruenit, quiq; ſimul cum altero ex-
,, cidit per dictum foramen: ſed cum ad o-
,, culorum cauitatem peruenit, cortice oſsis
,, & ſquamma tenui tectus, rectà ad nuncu-
,, patum malum fertur: perforatisq; rurſus
,, ibi oſsibus quæ ſunt ſub oculis, ad genam
,, ſupernam diuiditur, oſſe malorum emi-
,, nenti munitus. hæc Galenus. Quibus ver-
bis neruũ longum (ſic enim appellandum
cenſeo, vt ab altero ſecernatur) per mea-
tum ſub oculo inter ſquammoſa ipſius oſ-
ſa deſcendentem nouiſſe planè compro-
Lib. 9. v. p. multò pòſt. batur. Cuius hæc maxima & principaliſsi-
ma portio, ac ſitu infima propagines di-
ſtribuit in omnes ferè partes quæ ſunt ſe-
cundum ſupernã genam, & dentes ipſius
omnes & gingiuas & cilia. Alias quoque
nerui longi propagines tres ſupernam in-
ternam & externam commemorauit. Su-
pernam quidem libro nono vſus partium,
aliquot foliis poſt prædictam orationem.
A' ner

A' neruis qui ex regione oculorũ ad muſculos temporales aſcendunt, & cilia, & quæ circa ſupercilia ſunt partes, & frons tota neruos recipit. Vbi etiam obiter meminit propaginis externæ in muſculos tẽporales diſtributæ: cuius antè multò meminerat his verbis. Ab his neruis productio, ad muſculos temporales pertinet, per oſſa temporum excidens. Quanquam per hos neruos tertiam coniugationẽ intelligere poſsis. Nam & ab hac, & à longa, & à quinta nerui in hos temporales muſculos diſtribuuntur. Et paulò antè & longi paris, & tertij mentionem fecerat. Supereſt interna propago longi nerui, de qua ſic libro nono vſus partium. Tunicam quæ nares intus ſubcingit, eius neruorum portionis quæ ad oculorũ cauitatem fertur, eſſe participem dicebamus. Horum autem via hæc eſt. In maioribus vtriuſque oculi canthis, oſsis eſt foramẽ narium capacitati & oculis cõmune, per quod fertur neruus haud exiguus ab oculorum cauitate enatus: mox vbi in eam nerui tertiæ coniugationis peruenerunt, Vbi tertiam coniugationem vocare videtur longam, niſi malumus hanc vtranq; intra cranium nonnihil miſceri, & propterea horum

,, rum propagines eſſe ambiguas. Nam pau
,, lò ante ſcripſerat: gingiuæ & dentes om-
,, nes, & tota cutis faciei, & tunica narium
,, partem internam ſubcingens, à tertia ner-
,, uorum coniugatione propagines recipiũt
,, per eam viam quæ per genam fert. Et li-
,, bro vndecimo vſus partium, Neruorum
,, principium omnibus faciei muſculis, ter-
,, tia eſt neruorũ à cerebro proficiſcentium
,, coniugatio. Et libello de neruorum ana-
,, tome: A' tertia coniugatione ſurculũ pri-
,, mum in muſculos temporales cum ſurcu-
,, lis quintæ cõmiſtum tranſmittit, alterum
,, in muſculos temporales, maſſeteras, & eos
,, qui ex gena ſuperna oriuntur, & gingi-
,, uas, dentes, cutim faciei, tertium in dentes
,, & gingiuas genæ infernæ, quartũ & præ-
,, cipuum in linguæ tunicam. Quæ omnia
indicant & comprobant Galenũ nec igno-
rantiæ horum neruorum longorum, nec
negligentiæ inſimulãdum fuiſſe. Deſinat
igitur calumniator aliorũ inuentis vt ſuis
gloriari, & ſe plumis alienis venditare, a-
gnoſcatq; miſerum eſſe famæ alterius in-
niti, ne collapſa ruant ſubductis tecta co-
lumnis: cognoſcatq; tãdem quàm ſe præ-
beat omnibus ridendum, vbi iam furtiuis
coloribus eſt denudatus. In neruis quoq;
reliq

reliquis cum Galeno conſentit calumniator, vt ex cuius fontibus omnia hauſerit, ſed turbulẽta magis reddiderit. Quis enim longam in calumniatoris farragine verboſitatem de neruis recurrentibus patiẽter audiat, cum eorum diſtributionẽ planè diuinam à natura iuſta, prudente, artificioſa factam, elegantiſsimè & planiſsimè à Galeno aliquoties explicatam, magna animi voluptate audiuerit? Ad hæc quos quatuor neruos à lumbis, & oſſe ſacro in crus diſtribui ſcribit calumniator, primum ſuper paruum trochantira delatum, ſecundum per inguen cum crurali tum vena, tum arteria, tertium per foramen oſsis pubis, quartum longè omnium craſsiſsimum, per ſimium magnum inter coccygem, & os ilium. Galenus ad tres reducit tertio commentario in librum περὶ ἄρθρων, his verbis: „Neruorũ in crure principia ſunt tria, vnum in priori parte iuxta „magnum foramen oſsis pubis ſubiectum. „Alterum ad inguina, vbi neruus fertur, & „cum magna vena & abſq; ipſa à parte cruris anteriore. & hæc duo parua ſunt. Maximum autem neruorũ principium à poſteriori parte fertur ad crus vniuerſum, „primumq; procedit ab ea regione quæ eſt

Libro de V. p. 16. lib. 1. loc. affect.

inter

,, inter os latum,& vocatum κόκκυγα.

VIGESIMAE SECVNDAE CALVMNIAE *depulſio.*

IN muſculis quamplurimis calumniator à Galeno diſſentit : ſed quàm iniquè, paſsim oſtendimus noſtris annotationibus in libr. de vſu partium. Has verò eius calumnias hoc loco amoliri, & longum eſſet & obſcurũ, propter longam & obſcurã muſculorum hiſtoriam. Magnam præterea partem falſarum huius accuſationum dilues, ſi intellexeris libros de vſu partium, hominis eſſe ſolius : & libros adminiſtrationum, in ſimia ſola à Galeno ſcriptos : vt locis aliquot ex Galeni adminiſtrationibus & vſibus partium probo, annotatione vna in librum primum harum adminiſtrationũ. Quanquam ſæpe in libris de vſu partium corporis humani, ſimiæ obiter, & aliorũ quorundam animalium homini quadantenus ſimilium mentionem faciat Galenus, & contrà, hominis ſæpe meminit in adminiſtrationibus. Nam homo, & ſimia homini ſimillima, plurima habent commun

munia: plurima etiam animal vtrunque propria obtinet. Malè igitur calumniator omnia de muſculis ſimiæ in adminiſtrationibus anatomicis & libro de muſculorum anatome à Galeno ſcripta, homini tribuē-da putat. In qua controuerſia ſe miris modis diſtorquet, & Galeno impotenter obſtrepit, vt dum ſcripta in ſecundo adminiſtrationum de cruris muſculis, cũ ſcriptis lib.3. vſus partium comparat. Quo etiam loco malè Galeno tribuit, quòd ſimiam ab homine duntaxat in pedis digitorum diductu differre, quòd ſcilicet ſimia longiores & magis diſcretos digitos quàm homo habeat, ſcripſerit. Id enim nuſquam Galenus ſcripſit, & plurimas alias ſimiæ & hominis differentias apertè libris ſuis anatomicis expreſsit: quas in vnum caput aliquando colligemus. Ex his quoq; differentiis vnam hîc explicat calumniator, quòd in ſimia muſculus plantaris ſuo tendone per ſinum in pterna poſtica exculptum, toto in plantam pedis ſubtendatur: in homine lateri interno pternæ totus inſeratur, nec in plantæ cutim tranſeat, ſed eius loco ligamentum craſſum ex pterna ortum. Sed cur titulum eidem capiti præponit, De lateſcente tendine cuti plantæ

Lib.2.capit.58.

ſubnato? Si enim homini deeſt, nulla huius tituli vtilitas eſt,niſi excuſet ſecundum Galeni ſententiam id accipiendum. Sed reuera hic tendo plantæ ſubnaſcitur,vt palmaris muſculi tendo palmæ : & cum muſculus & tendo deſunt,ex vicinis ligamentis & tendonibus ſuffici tendo ſolet, vt in manu,ſic in pede. Hunc nanq; plantarum tendonem circa mediam ſuram in cutim abſorberi vidimus,ita vt poſtea non compareret,ſed cum ea ad plantæ cutim occultus deſcendebat.Quoties autem tendo hic ad pternã vſq; deſcendit (id quod illi propè eſt perpetuum(circa eius partem poſticam diuiſus,per vtrũq; pternæ latus membranis & ligamentis & adipe auctus ita ei illigatur, vt illic ceſſare videatur.Si tamen prudenter & manu docta diſſecas,eius tendonis villos in plantam ipſam penetrare deprehendes, & eius vſum eſſe omnino eundem, qui palmæ eſt à palmari. Quanquam & per illa ligamẽta, & membranas & cutim plantæ, pedem videatur extendere hic tendo,ſed id languidè admodũ,cum & minimus ſit, nec in pternam inſertus, nec in hanc actionem à natura comparatus.Ob id malè muſculum hunc & tendonem ſoli pedis extenſioni deſtinat calumniator,

niàtor, cum eā actionem tendo alius longè omnium robuſtiſsimus ex gemellis & ſoleo productus efficiat, & præter hunc peroneus,& pedis digitum flexor,magnus vterque, vno tendone per plantam pedis contra ſe inuicem obliquante. Quibus qui minimum hunc tendonem tanquam adiutorem accenſet,perinde facit ac ſi gigantibus maximis & robuſtiſsimis pygmæum quendam ſpithameum adiungat.

VIGESIMAE TERTIAE *calumniæ depulſio.*

ACCVSANDVS etiam à calūniatore non eſt inſcientiæ aut inconſtantiæ Galenus, ſi octo muſculorum epigaſtrij ordinē aliquoties ratione optima mutauit. Nam libro 6.methodi,& libro 5.adminiſtrationum, ordine naturæ eos deſcribit, primos ſcilicet obliquos deſcendentes, ſecundos obliquos aſcendentes,tertios rectos,quartos & poſtremos tranſuerſos:libro autem quinto capit. 6. locorum affectorum, primos recenſet rectos: quanquam primos nō appellet, vt clarius explicaret reliquos tres ordine legitimo deſcriptos, ad rectorum contactum in aponeuroſes degenerare.

rare. Libro item quinto de vſu partium rectos etiam primos deſcribit, quorũ collatione tranſuerſi primùm, deinde obliqui ex angulorum cũ rectis muſculis varietate appellantur, vt libro ſecundo ſanitatis tuendæ de frictionum differẽtiis docet Galenus. Rectũ enim natura & dignitate prius eſt trãſuerſo, & tranſuerſum obliquo. Tranſuerſum enim eſt quod recto eſt contrarium, vel quod rectum ſecat ad angulos rectos æquales, obliquum verò eſt quod recti tranſuerſiq; planè eſt medium: vel quod, rectum ſecat ad angulos inæquales, vnum acutum, alterum obtuſum. Videtis auditores quanta carpendi præceptorẽ, & culpa vacantem, imo ampliſsima gloria digniſsimum, libidine pruriat calumniator, dignus meo iudicio mittti Anticyram, vt hac rabie tandem diſcuſſa, quãtum à veritate totus aberret cognoſcat. Det illi deus mentem meliorem, & iis qui ignorantiæ ipſius ac arrogantiæ patrocinantur. Depulſis iam aliquot inſignioribus calumniis ignorantiſsimè & iniquiſsimè in Galenum effuſis à calumniatore, & his circa hominis partes tum ſimilares, tum ſimilaribus proximas, venas, arterias, neruos, muſculos, iam libet alias paucas perſtring

ſtringere de partibus ventris inferioris, thoracis,& cerebri.

VIGESIMAE QVARTAE *calumniæ depulſio.*

VENTRICVLI fundum craſſius & carnoſius ad coctionis virtutem deprehēditur viſu & tactu facta ſectione in recenti & ſiccato. Quod à Galeno rectè ſcriptum pernegat calumniator. Non tamē magnus eſt exceſſus, niſi tunicam ventriculi tertiā à peritonæo craſsiſsimam ſupernè, aufe-ras: ſed quantus eſt peritonæo, ad lumbos ſupra eius portionem quæ ad vētrem medium pertinet, aut eidem peritonæo virorum ſuperno,& mulierum inferno, ſupra illis infernum, his ſupernum, non quantus eſt multis quadrupedibus. Eadem ex cauſa, ad coctionis ſcilicet perfectionem, fundum ventriculi quibuſdam hominibus eſt obeſius. Nullas autem venas ventriculo à caua tribuere Galenum, vti nec ſpleni, nec epipleo, nec inteſtinis, vt falſiſsimè commentus eſt calumniator, ſed omnes à porta, prius abundè oſtendimus: & venam à ſplenicè ſuperno ramo aut ei proximo ad ventriculi os extendi, ſuprà quoque con-

tra calumniatoris ſententiam probauimus. Quòd autem pylorum in parte ventriculi infernè locat Galenus, reprehendit calumniator, quia cibi (inquit) ante iuſtam coctionem peſſum ruerent. Sed Galeno ſtatuitur in parte inferna, non ſuperna, ſed nec infima, quæ alimentorũ effluxui eſſet opportunior. In qua tamen parte infima ſi eſſet pylorus, cibus potus crudus nõ magis ſuo pondere delaberetur, contra calumniatoris opinionem, quàm fœtus ex vtero cuius os infimum eſt: ſed nec ſanguis à partibus ſupernis in ipſas infernas continenter aut totus defertur. Imo in ventriculo, vtero, venis facultas retentrix villorum præcipuè obliquorum robuſta, id quod familiare eſt, vt in partibus cæteris etiam villos non habentibus, retinet, adiuuantibus tamen quibuſdam membranarum epiphyſibus quæ inſunt iugularibus, cauæ ad cor & hepar, & cruralibus. Retentionem quoque vteri, rugæ oris ipſius iuuant, & calloſa quædam in eo ſubſtantia, & materia quædam lenta adipi craſſo ſimilis os intus obſtruens. Ventriculi verò retentionem firmat pylori craſsities inſignis, non autem glandula, vt Galeno perperam affingit calumniator. Pyloro enim

quot

quorundam animalium, vt canum, glandulam tribuit Galenus lib. 4. vſ. partium: homini non tribuit.

VIGESIMAE QVINTAE CALVMNIAE *depulſio.*

VBI inteſtinum tenue deſinit, illinc ad dexteram quidem cęcum, ad ſiniſtram verò cωlon *Lib.4.*
emergit Galeno. *de v.p.* Id quod etiã hodie in omnibus apparet, contra calumniatoris ſententiam putantis inteſtinum eſſe cæcum, gracilem quandam cæci inteſtini epiphyſin & prælongam, & eam nũc inanem nunc plenam ſeroſo quodam humore aut ſtercore. Cuius epiphyſeωs cum nulla mentio, quod ſciam, apud veteres legatur, ſuſpicio eſt eam inteſtino cæco accreuiſſe, vel inteſtini cæci portionem in hanc degeneraſſe. Eſt tamen præter hanc & inteſtinum cæcum quale Galenus deſcripſit, ſed aliquanto breuius quàm porco aut cani: cui tamen κῶλα id eſt craſſa inteſtina, ſimilia hominẽ habere, ſed maiora, ſcribit Hippocrates: quinetiam τοῦ ἐντέρου,

id eſt inteſtini nomine cœlon aut cæcum, ſcilicet ob vtriuſque magnitudinem inſignem, intelligi ſcribit Galenus initio com-
Lib.6. Epid. mentarij quarti in lib.6. Epide. Hanc verò epiphyſin ſolam vocare inteſtinum cæcum, & quod Galenus cæcum vocauit, cœli principium conſtituere, quod calumniatori placet, nō probo, quòd ea nominis vſurpatio ſit contra veterum authoritatem, & veritatem cōficta. Huc pertinet quòd Nicolaus Maſſa Venetus annis abhinc ſexdecim ſcripſit cæcum ſe vidiſſe ventriculo maius, ſæpe tamē minus, & planè mediocre, & vtrunque ſine hac epiphyſi: quam tunc adeſſe ſoluum ſcribit, quando cæcum tam eſt paruum, vi cœli pars videri poſsit. Si igitur κῶλα homo habet qualia canes, ſed maiora, vt Hippocrates verè ſcripſit, cæcum autem vnum ex colis eſt cani prælongum, ſed intortum, at æquabile tamē, cæci forma hominibus olim fuit vniformis, nō partim ampla, partim anguſta, qualis hodie eſt quam plurimis. Cœlon autem ſpeciatim dictū canis habet etiã cæco breuius, nec recto nec etiã aliis capacius: vt ſit ſuſpicio id quoq; canibus mutatum, aut in Hippocrate ὗες non κύνες legendum.

VIG

VIGESIIMAE SEXTAE *calumniæ depulſio.*

LOBORVM hepatis numerus
non eſt vnus in ſingulis anima
lium generibus, quia ventricu
li figura & magnitudo non eſt
omnibus eadem, vt ſcribit rectè Galenus
lib.4.vſus partium,& lib.6.adminiſtra. his
verbis. Hepatis lobi pares numero non ,,
ſunt in cunctis animalium generibus, aut ,,
ſpeciebus, neque magnitudine æquales. ,,
Nam guloſis ac timidis animalibus hepar ,,
maius eſt,& in plures maioresq; lobos fiſ- ,,
ſum,quàm hominibus. Quanquam nec ,,
ipſis hominibus eſt omnibus eadem hepa- ,,
tis magnitudo,& loborum multitudo He- ,,
par enim humanum (inquit Herophilus) ,,
ſi ad alia quædam animalia conferas, ma- ,,
gnum eſt admodum, & quibuſdam ne lo- ,,
bos quidem habet, ſed ex toto rotundum ,,
eſt:quibuſdam duos.In aliis plures,in mul ,,
tis & quatuor obtinet.Hæc Galenus.Quin
& Hippocrates lobos hepatis humani
quinque cõnumerat libro ſuo de oſsibus,
Rufus autem quatuor aut quinque. Ma-
lè ergo calumniator hepati humano om-
ni lobos pernegat, & malè lobum omni-

no diffiſſum,& iam inde ab ſua radice circunſcriptum definit contra veterum omnium ſententiam, cum ne canino quidem hepati (cui plures lobos tamen tribuit) tales omnino ſint, quanquam pulmoni ſint fiſsi magis & ſecreti. Fiſſura hæc igitur nunc maior nunc minor lobos efficit & diſtinguit non abſoluta.

Vnde fit, vt humano hepati lobos ſæpe quatuor annumeremus, magnos duos, & paruos ferè in ipſius ſima ſitos totidem. Siquid aliud de inteſtinis aut epiploo aut meſaræo controuerſum & à Galeno diuerſum ſcripſit calumniator, id eſt leuiſsimum, quale eſt illud, quòd ſcilicet venas quaſdam in pancreas abſumi, nec ortas ab hepate vidit Galenus, nondum vidit calumniator, & ob id eſſe negat, cum tamen Galenus Herophilum falſi non accuſet, qui vaſa quædam ſibi animaduerſa in muliere ad vterum deduxit, nec Hippocratem aliosq; veteres reprehēdit,qui cotyledonas vtero muliebri adſcribant ſpectatu difficiles ob paruitatem: quas tamen eſſe, & quales ſint, poſtea demonſtrabimus. Galeni rationem de ſitu altiore dextri renis conuellere conatur calumniator, nec meliorem affert, cum

cum natura neque huius renis ſitum neq; aliud quicquam fruſtra faciat. Veriſsimã autem Galeni rationem probabis, ſi cauæ venæ truncum in hepatis poſtica parte per longum incidis. Ad hæc ſi ad materiarum tractum quemuis, ſiue is totius ſubſtantiæ ſimilitudine fiat, ſiue calore, ſiue ſiccitate, ſiue etiam fuga vacui, contactum aut viciniam multùm commodare intelligas.

VIGESIMAE SEPTIMAE CALVMNIAE DE- *pulſio.*

IN partibus pudendi virilis inferioribus ſeminis meatus ſecundũ longitudinem exporrectus eſt, cui incumbit neruus cauus, vtrinque verò aſsident muſculi duo. At cum veſica propè eſſet conſtituta, non erat melius ad excernẽdum lotium, alium efficere meatum, ſed meatu ſeminis ſimul vti præſtiterat. Hæc Galenus. *Lib. 15. v.p.* Iniquiſsimè igitur Galeno calumniator affingit quòd ſeminis & vrinæ meatum communem non adſcripſerit, ſed vtrique proprium. Id enim nuſquam in Galeno legi: quod ſicubi legatur, aut liber Galeni nõ eſt, aut mẽdũ aliquod ſubeſt.

ſubeſt. Eius enim ſententia libro illo decimoquinto ſcripta ex profeſſo, ſola eſt recipienda, quam etiam comprobat libro decimoquarto vſus partium his verbis,
,, Cum oporteat ſemen iaculari marẽ qui-
,, dem foras, fœminam verò in ſeipſam, ob
,, eam cauſam vaſa quæ ſemen à teſtibus ac-
,, ciperent, in maribus ad pudendum expor
,, rexit, & orificium eorum adaperuit ad
,, meatum qui illic eſt, per quem etiam lo-
,, tium foras excernitur.

VIGESIMAE OCTAVAE CALVMNIAE *depulſio.*

GALENVS libris de anatome vteri, de ſpermate, & de vſu part. 14. & 15. non muliebrem vterum, ſed vaccinum ouinum caprinũ docere affirmatur aliquoties à calumniatore, ſed ſine vlla probatione. Cum enim pronũciatum id ſit omnino falſiſsimum, probari non potuit: ſatis autem habuit admiratoribus ſuæ ſectæ etiam indoctiſsimis falſam quandam perſuaſionem imprimere. Vt autem ignorantiam, impietatem, arrogantiam, calumniam eius cognoſc

gnoſcas apertius, primum tibi vterum vaccinum (ex quo ſimillimum ipſi ouillum, caprinum, ceruinum, facilè intelligas) ad viuum exprimam, deinde muliebrem: poſtremò vteri picturam à Galeno libris prædictis affabrè expreſſam explicabo: vt lector candide, ſis clariſsimè & certiſsimè intellecturus eam picturam velut è viuo expreſſam à Galeno, cõuenire omnino ſoli vtero muliebri: Quanquam non negamus non pauca, vt ſubſtantiam vteri, & ei annexarum partium, vaccino, ouino, caprino, nẽpe ſimili, quadãtenus conuenire, ſed magnitudine, numero, figura, ſitu, connexione, & aliis quibuſdam accidentibus plurimum differre vterum muliebrem à prædictis planè iam demõſtrabimus. Vaccæ non grauidæ vterus propè totus in cornua duo abſumitur, hircorum cornibus reciprocis ſimilia: vt idem de aliorum animalium dictorum vtero tibi perſuadeas. Quorum quidem cornuum etiam imago quædam ſecreta in corpore horum animalium vteri apparet ac diſtincta, foris quidem canaliculo medium inter cornua locum occupante, & perinæon exprimente, vt ipſa etiam cornua nates ibi exprimunt, intus verò membrana vteri propria

dupla

duplata,& ſecundum canaliculi ſitum ad-
hærente, & apertè ſinus duos faciente.
Quæ tamen membrana prægnantibus
paulatim laxata plurimùm diſparet, ac
tum etiam ipſæ velut radices cornuum in
fundi vnius formam degenerant. Per ho-
rum cornuum mucronem teſtes vaccini
ſemen ſuum varicoſè multùm in vterum
proiiciunt. Tam vtero quàm cornibus tu-
nicæ adſunt duæ: externa à peritonæo na-
ta, multùm craſſa etiam parturientibus,
villis carens, interna villis omnibus ſub-
carnoſis intertexta. Vterus & cornua poſt
ſectionem oſtendunt cotyledonas circi-
ter octoginta ordine quodam diſpoſitas,
in non grauidis quidem ſimiles grano tri-
tici quod Turcicum vulgus vocat, mace-
rato aqua,& ob id molliori, & grandiori,
vt in ouillo ſimiles ſunt grano tritici cõ-
munis macerato. In grauidis verò corpo-
ris raritate foraminulenta ſimiles hæ co-
tyledones ſunt ſpongiæ candidę tam ma-
gnæ in vaccino vtero, vt ſingulæ manum
implere poſsint. Quibus ſolis, non etiam
tunicæ vteri, chorion hæret firmiſsimè
carnoſa quadam aſperitate lichenas ſor-
didos imitante, tam ampla, vt totam co-
tyledonem vnaquæque aſperitas vndique
firmi

firmiter & contumaciter comprehendat. Vteri os non grauidis & grauidis tam eſt contractum, vt ne flatui quidem liber ſit à collo ingreſſus, aut ab vtero iam inflato egreſſus. Sectum autem id os valde eſt anfractuoſum, & velut grumis quibuſdam cartilaginoſis inæquale ac impeditum, à quibus via fit difficilior intranti aut exeunti materiæ. Intra vterum præterea parturientibus velut adeps largus os ipſum integit & munit. Cætera os vteri, quà ſcilicet vteri collo imminet, ad glandis virilis formam accedit. Teſtes geminos habet ſubrotundos mucroni cornuũ propinquos, in quos vaſa ſpermatica feruntur, ſed à teſtibus vaſa ſemen deferentia, in cornua varicoſe, vt dixi, ac ambagioſe deducuntur. A fundo vteri ad pudendum eſt longitudo in non grauida quidẽ vacca ſeſquipedis, in grauida autem duorum pedum, & amplior. Situs eſt vterus inter veſicam & rectum inteſtinum, annectitur autem ilibus & vicinis partibus aliis per ligamenta multa & magna ex peritonæi tunica ferè prodeuntia, ſed maxima & potentiſsima ad lumbos, & os ſacrum, & inteſtinum rectum. Vteri vaccini natura ſic habet ſua ſubſtantia, & acci-
denti

dentibus hanc neceſſariò ſequentibus: muliebris verò vteri natura habet vt ſequitur. Mulieris non grauidæ vterus, Canonicorum epomidas (hi almuſſas vocant) multùm repræſentat, fundo præſertim habente cornua duo breuiſsima, mammarum papillis breuibus ſimilia, vtrinque emicantia, cum teſtibus continua per porum ſpermaticum. Quorum quidem cornuum ligamentis tectorum, nulla in ipſo fundo foris circunſcriptio manifeſtè apparet, cum in aliis animalibus vtero cum muliere conuenientibus, velut radices quædam cornuum ad vſque propemodum vteri os cernantur. Intra vterum cauitas quædam apparet qualis in veſica eſt, hoc eſt rotunda, nuſquam occupata, nec medio vteri fundo in cauitatem ipſam inuerſo phialarum vitrearum modo, niſi quibuſdam id aliquando accidat ob mollitiē partis, & longam ſtationem, quòd ea fundi pars ligamentis non fulciatur. Ipſa tamen fundi rotunditas vtrinque vitiatur exiguis corniculorum cauitatibus, in quas teſtes ſemen muliebre excernunt per porum ſpermaticum. Grauidis omnia ſunt eadem, niſi quòd quantum in dies vteri & cornuum cauitas in longum, latum, pro-
fund

fundum ipſi embryo ampliatur, tantum tunicarum vteri ambarum craſsities tenuatur & minuitur. Vteri os & collum & colli os habent, vti à Galeno graphice deſcribuntur. Venæ item ac arteriæ & nerui & membranæ, & ligamenta, & ſiqua alia ad vteri naturam pertinent. De quibus omnibus iam Galeni verba audiamus, vt rectè iudicemus vterum muliebrem à Galeno libris ſuis omnibus deſcriptum fuiſſe, nõ vaccinum, aut alium huic ſimilem, vt falciſsimè, ſed ſine vlla probatiõe, pronunciauit calumniator. Vteri compoſitio, magnitudo, forma, ſitus, connexio, cõtactus, dicentur nobis. Vterus conſtat tunicis duabus, interna propria, & eadem venoſa magis: ſed duabus dimidiis compoſitæ cohærentibus quidem & ſibi adiacentibus, non connatis autem, nec vnitis: vt duo vteri, ſed dimidiati poſsint videri. Imo vteros duos in vnum collum deſinentes mulieribus factos eſſe ſcribit libro decimoquarto vſus partium: & ſæpe idem vteros, & ſinus vteri, numero multitudinis appellat, non quòd ſinus duos in muliebri vtero diſtinctos eſſe velit, vt plures ſunt diſtincti in animalibus polytocis, vt pòſt in vteri figura audies. Membrana à peri-

Li. de anat. vteri.

Lib. 4. de vſu partium.

F tonæo

tonæo extrinſecus propriæ vteri tunicæ circundata,& villis quibuſdam implexa,vtroſq; vteros in idem coniungit, & tegit, & cum vicinis corporibus alligat. Eadem neruoſa,craſſa, ſimplex, nec dimidiata, vt interna,quę intus pręſertim ad fundũ aſpera eſt. Harum tunicarum craſsities & magnitudo nunc augetur,nunc minuitur. Nã puellis paruæ ſunt,ac tenues, fluẽtibus iam menſibus maiores & craſsiores, deſitis iam tum menſibus tum conceptibus minores & tenuiores. Ad hæc cum mẽſtrua purgatio inſtat,vterus planè craſſus & tumẽs eſt: cum longè abeſt,tenuis & aridus. Præterea

Ibidem. craſsiores membranæ mulieris quæ vtero geſsit:craſsiſsimæ eius quę vtero ſæpiſsime geſsit. Craſſus itẽ vterus in principio cõceptus,prope partũ verò amplior, ſed tenuior,craſsitie ſeu profunditate in longitudinem & latitudinẽ abſumpta, vnde etiã eſt imbecillior. Tempore autem medio,pro ratione magnitudinis craſsitiẽ mutat. Magnitudo itaq; vteri,vt craſsities,multum variat, non modò per ætatis, ſed etiam per menſium & conceptuum tempora & interualla,& abolitionem. Vterus enim longè minor eſt enixæ,quàm adhuc prægnantis & parturientis: his verò quæ nondum

conce

conceperunt, multò minor. Vteri tamen longitudo moderata à fundo vmbilicum ſpectante ad pudendum, vt plurimùm eſt digitorum vndecim, latitudo autẽ ad ilia cornibus extenditur. Pudendum autem ipſum muliebre pelliculam quandam habet virorum præputio reſpondentem, quę nympha vocatur, quæ vna eſt ex vteri partibus, & collum, os, latera, fundum. Quas partes communiter dictæ tunicæ conſtituunt, ſed variè. Nam collum vteri eſt muſculoſum: ob id mollis & duri mediũ. pòſt carne paulò duriore, & ſubcartilaginea conſtat, quæ in dies durior & cartilaginoſior euadit: ita vt collum vteri vetulis. & his quæ ſæpe pepererunt, fit aſperæ arteriæ ſimile. Hoc collum, & os vteri, grauidis arctiſsimè clauditur, & rugoſum, tortuoſum, obliquum fit: ſed menſium, coitus, partus tempore aperitur quantum opus eſt. Vteri figura toto corpore, ſed præcipuè fundo, eſt veſiæ ſimilis; in lateribus autem differt per apophyſes quaſdam mamillares verſus ilia emicantes veſicæ negatas: quarum figuram Herophilus dimidij circuli reuolutioni comparat, Diocles verò cornibus exorientibus, vnde etiam cornua vocat: Endemus au-

Lib. de anatom. vteri.

Ibidem.

tem cirros, à cirris polyporum ſimilibus: ſed Praxagoras & Philotimus vocant κόλπους, id eſt ſinus: & iidem vterum muliebrem δίκολπον, id eſt biſsinuatum, vt animalium polytocorum πολύκολπον, id eſt multiſinuatum. Sed horum vterus multos ſinus verè habet, mulieris autem vterus duos ſinus non habet, ob id non rectè biſſinuatus dicitur. Nam polytoca ſeu multipara in ſinibus ſuis fœtum gerunt, mulier autem & ſimilia vtero animalia, vt vacca, capra, cerua, ouis, in vteri cauitate, non in cornibus: nempe minoribus quàm vt fœtum continere poſsint. Tamen animalis partem in cornu altero, dextro quidem ſi mas eſt, ſiniſtro autem ſi fœmina, contineri in his brutis ſemper deprehēdo, non tamen totum fœtum. Hic autem ſinus aliter accipitur quàm prius in vteri compoſitione, & quàm paſsim lib. 14. vſus partiū, vt cum dicit, Homo geminus eſt dextris & ſiniſtris in toto corpore, & mammis, & vteri ſinibus vno dextro, & altero ſiniſtro. Hic enim pro vteri dimidio ſumitur, non pro cornu. Vterus eſt ſitus inter veſicam & inteſtinum rectum, ita vt inteſtino recto propè toti incūbat: fundo autem ad vmbilicum tendente, fundū veſicæ excedat, colli au

Ibidem.

li autem fine & cunno à veſicæ collo excedatur:& multis ſurſum, deorſum, dextrorſum, ſiniſtrorſum declinat, nunquam antorſum, aut retrorſum. Vterus attingit, *Ibidem.* ſupra modum quidem paruus, ea tantum quibus annectitur, mediocris autem etiã inteſtina tenuia: maximus verò (qualis parturiẽtiũ) ilia & hypocõdria implet, & multa inteſtina tangit: recto autẽ inteſtino villis tenuibus & mẽbranis cõnectitur, & veſicæ, ſed huic pluribus: & oſsi ſacro & lũbis per firma vincula à neruis & muſculis harum partiũ prodeuntia. Omnia tamẽ hæc vteri vincula ſunt laxa, vt latè vterus moueri queat, & mutari ab amplitudine maxima in ſummã anguſtiã, & cõtrà pro dictis vſibus. Venis quoq; & arteriis & neruis cum horũ trium vaſorũ trunco vterus cõnectitur. Venæ vteri & arteriæ quæ ſpermaticæ ſunt, oriuntur dextræ quidẽ à caua & aorta ſub renalibus, ſiniſtræ verò à latere inferno renaliũ in muliere, vt in viris *Libr.* 14. *v.p.* ſua vaſa ſpermatica. Vnde opinor, hæc vaſa quatuor ſub renalibus ſita ſcribit Gale. *Lib. de anatom. vteri.* non quòd ea quatuor à caua & aorta ſub renalibus nata velit. Hæ venæ & arteriæ ramulũ varicoſum teſtibus largitæ vterũ intertexũt, & nutriũt: venæ tamen arteriis

multo ampliores: aliæ à ſacris venę & arte riæ in vterũ aſcendunt, & in collũ vteri, & veſicæ deſcendũt. Veræ cotyledones Hippocrati & veteribus aliis ſunt fines dictorum nunc vaſorum ad vterum peruenientium; per quos ſanguis menſtruus vacuatur à toto corpore aut per vterum foras, aut in fœtum nutriendum tranſſumitur per vaſa alia inter chωrij tunicas media; quorum orificiis ſolis chωrion, & per chωrion fœtus ipſe vtero adhæret. Cùm enim vteri & chωrij oſcula ſunt aperta, vterus per ipſa vaſa chωrion apprehendit, vt polypi quæcunque attigerunt, comprehendunt ſuis cotyledonibus ſeu cauitatibus, quales ſunt in folio herbæ cotyledonis, vnde etiam idem nomen habent, ob figuræ ſcilicet ac vſus ſimilitudinem. Nonnulli tamen vterùm muliebrem cotyledonibus carere dicunt; & eas reperiri in capris, ceruis, bobus, & aliis eiuſmodi brutis vnum parere ſolitis, ſimiles cotyledoni herbæ. Sed Hippocrates, & paulò poſt eius ætatem Diocles & Praxagoras ſic vocant ora vaſorũ vteri, quæ impregnationis tempore quaſdam cotyledonum eminentias in medio leuiter cauatas habent innatas, quales eſſe ſolent hæmorrhoidi-

bus

Libro de anatom. vteri.

Libro de ſper.

Libro de anatom. vteri.

Aph. 45. lib. 5.

bus inteſtini recti. Ab his enim viris tantis ignorata fuiſſe hæc ſentire nefas eſt, & nos contra ipſos Hippocratis, & veterum in cotyledonibus mulierum reprehenſores, abundè ſcripſimus libro quinto anatomes Hippocratis. Ex his igitur vterum muliebrem cotyledones habere patet, & quænam cotyledonũ in muliere & brutis eſt differentia. Hæc Galenus. Teſtes muliebres lateribus vteri adiacent ad fundum prope cornua, vtrinque vnus, virili multo minor, minus rotundus, magis glanduloſus & durus, membrana propria quã dartan, vocant tectus. Erythroide autem tunica & ſcroto caret: ſcroto tamen ſimile corpus vteri facit Galenus lib. 14. vſu partium. Semen in his parcius, frigidius, humidius. In hos vaſa ſupermatica vt in viriles diſtribuuntur: & ab his teſtibus pori ſpermatici varicoſe feruntur in vteri cornua, vt viris in proſtatas veſicæ collum incipientes glandulas: ſed in muliere initio lati: deinde vbi paulùm à teſtibus receſſerunt, anguſti, & propè inuij: poſtremò prope cornua per quæ vterum intrant, rurſus laxãtur. Hæc Galenus de vteri muliebris natura ſcribit libro de vſu partium 14. & 15. lib. de anatome vteri, & de ſpermate.

Ibidem.

Libro de anatom. vteri.

mate. Aequitatem cauſæ Galenicæ, & iudicij integritatem vobis commendo, lectores candidi, vt perſpecta vteri brutalis & muliebris natura, vtri eorum Galeni ſcripta conueniant, expendatis. Vt enim donemus hos vteros quadantenus ſimiles ſubſtantia,& partibus annexis,& ob id loca quædam Galeni vtero vtrique accommodari poſſe, vt de homine ſcripta, ſimiæ adhiberi poſſunt, & de ſimia ſcripta homini: tamen plurima ſunt quæ propriam vteri muliebris hiſtoriam, non brutalis, à Galeno ſcriptã apertè conuincant. In primis vteri muliebris mentio in libris dictis perfrequens. Deinde vteri figura veſicæ perſimilis, cùm brutis vtero ſimilibus ſit multum diſsimilis, vt ſpectanti vtrunque & tangenti apparet clarius quàm vt multis ſit explicandum. Tertio loco cornuum breuitas in muliebri vtero cornibus animalium exorientibus ſimilis, aut mãmarum papillis, cum in his brutis longiſsima ſint, nec ſolùm hircorum modo reciproca, ſed etiam ad vterum propè totum pertinentia,& ipſum in duo manifeſtè diſtinguentia, & vteri fundum occupãtia etiam non prægnante animali. Quæ cornua dicuntur, quòd cornibus exorientibus ſint ſimil

ſimilia, vt comparauit Diocles, non autem cum calumniatore Herophilus, vt prius docuimus. Quarto loco cotyledones vteri muliebris tam obſcuræ, vt viſum effugiant, & ratione propemodum magis quàm ſenſu vſurpentur. Quanquam in muliere parturiente aut recèns enixa apertè ſpectentur hæc ora vaſorum, præcipuè venarum, cum hæ ſint arteriis multò ampliores, ſi inanitę inflentur. Ea enim ora aſpera & eminentia ſpectantur, qualia in cute hominis perfrigerati. Imo cum chωrion à propria vteri tunica clementer digitis diducitur, ſanie quadam & pauco ſanguine fluere ea videbis. Quòd ſi vterum quoque inuerſum poſt hanc ſeparationem inflaueris, foramine per quod fœtum extraxeris, probè ligato, ea etiam apertè videbis, ſi recèns mortua eſt mulier, vt caleat adhuc vterus, quomodo chωrion inflatum ora ſimilia profert manifeſta in ſue, & granis ſalis ſimilia, aſpera etiam citra inflationem, quæ etiam cotyledones vocari poſſunt, non ea ſola quę in vterum pertinent. Nam amborum vaſorum ora in muliere ſunt æqualia, & ſimilia. Non debuit igitur calũniator tam temerè falſum illud dilemma pronunciare, ſcriptam

F 5 ſcilic

ſcilicet à Galeno bruti vteri non mulie-
bris anatomen, ſine vlla tamen probatio-
ne. Rectius autem, cùm vteri bruti & mu-
liebres ſint quadantenus ſimiles, quadan-
tenus diſsimiles, diſsimilitudinem bruta-
lis à muliebri explicaſſet, & hanc diſsimi-
litudinem Galenum malè ſequutum fuiſ-
ſe ac interpretatum libris iam cômemo-
ratis, præcipuè in vteri anatome, & libro
14. & 15. vſus partium. Nam libris de ſper-
mate anatomen vteri, quod ſciam, non de-
ſcribit ſed cap. 12. libri ſecundi partes vte-
ri & eius colli cum viri partibus genitiuis
comparat, recenſetq; magis quàm eas ad
viuum explicet. Quòd ſi hanc diſsimilitu-
dinē calumniator in diuiſione media tu-
nicæ vteri propriæ conſtituit, quæ non in
muliebri vtero vt in bruto appareat; ex-
perientiæ & ſibi ipſe repugnat. Nam mu-
liebrem vterum in dextrum, & ſiniſtrum
diuidi ſcribit, linea quadam obſcura ſutu-
ram ſcroti virilis (cui etiam Galenus vte-
rum comparat lib. 14. vſus partium) non-
nihil imitante. Præterea fundo introrſum
euerſo, vt in phialis vitreis apparet (quod
tamen falſum eſſe priora demonſtrant)
diuidi in dextrum & ſiniſtrum addit. De-
inde & vaſa dextra dextro vtero, ſiniſtra
ſiniſt

ſiniſtro tantum diſtribui,quorum fines tamen miſceri ſcribit Galenus.Expertus autem eam diuiſionem ſemper eſt Galenus, & nos in vtero recens fœtæ mulieris aut parturientis per tubulum vehementer inflato poſt ablatam exteriorem tunicam, Vbi autē craſsiſsima eſt tunica hæc, etiam coctus vterus diuiſionem habet obſcurant villis multum in omnem partem contractis & implexis.Quòd ſi diſsimilitudinem in cornibus collocat: eorum paruitas vtero muliebri propria à Galeno ſcripta in vtero muliebri apertè calumniatorē conuincit.Si in cotyledonibus,multò apertius calumnia eius apparet, cùm hæ in vaccino vtero tam ſint magnæ etiam non prægnante animali, in muliebri tam paruæ, etiam parturiente muliere, vt vix appareant, & ob id à quibuſdam, vti & à calumniatore, illi negatæ. Neque enim eas cotyledonas in muliere ſemper apparere voluerunt Hippocrates, & Galenus, ſed cum vtero gerit, præſertim dum parturit aut parit mulier, aut etiam dum menſes fluunt, cùm vtero bruto ſemper adſint etiam non prægnante animali, quāquam multò minores quàm prægnante, & parturiente. His autem cotyledonibus mu-

liebribus ora vaſorum ſimiliter aperiun-tur in os, & ventriculum & inteſtina per quādam ſanguinis calentis ebullitionem, & in lingua præſertim puerorum per æſtus aut febres & in cute eorundem dum per æſtatē ab æſtu aut veſtium copia immoderatius calent. Quid igitur ſtatuitis iudices æquiſsimi de falſiſsima iſta calū-niatoris impij accuſatione? Mihi videor vos cernere hanc calumniam, vti & alias omnes, animo planè iniquo ferre, & pœnam his moribus improbis, & reipublicæ pernicioſiſsimis debitam parare, ne cui præceptorē falſi accuſare, & ſumma cum impietate traducere, illiq; prope in omnibus nulla ratione obſtrepere, impune liceat. Ignoranter quoque ac falsò calumniator meatū mulieris vrinarium in colli vteri ceſſare cauitatem, vbi primùm ſub oſſe pubis conueniunt, ſcribit in anatome veſicæ, & prius pingit & ſcribit veſicæ colli partem in vteri ceruicem inſeri, & lotium in eam ceruicem proiicere. Nam vt veſica tota toto propè vtero eſt ſuperior ſupino corpore, ſic meatus vrinarius totus, collo vteri toto, & in cunno ipſo os meatus vrinarij eſt ore colli vteri ſuperius. Id quod etiam ante anatomen apparet.

ret. Sed ignorantia longè maxima calumniatoris in membranis fœtum ambientibus tibi candide lector eſt commonſtranda, vt intelligas Galenum ab eo iniquiſsimè taxari, cum ſolus calumniator ſit in craſsiſsima harum partium, & aliarũ propè omnium ignoratione: Galenus autem ſolus omnia hæc, & quæcunque alia ſcripſit, verè, apertè, eleganter tradiderit: vt certiſsimè intelligas calumniatorem ex præceptoris planè diuini ignominia nomen ſuum reddere clarum conari, exemplo eius qui Philippum Macedonum regem occidit, & eius qui templum Dianæ Epheſiæ incendit, vt ſcilicet nomen ſuum apud poſteros quouis modo memorabile redderent. Qualia hodie ingenia video non pauca, diis illa aduerſis genita, fatoq́; ſiniſtro. Ad membranas fœtum ambientes calumniatori omnino ignoratas, & tamen in his Galenum iniquiſsimè accuſanti, orationem conuerto. Chorion extima fœtus membrana ex ſemine tum virili tum muliebri conflata, toti internæ vteri & cornuum eius ſuperficiei ſubtenditur, & omnibus vteri & cornuum cotyledonibus adhæret, alicubi etiam ipſi vtero inter cotyledonas, ſed leuiter. Eadem *Libro de ſpermate.*

memb

membrana cum fœtu augetur, cùm vteroq́; extenditur,ac fœtum totum inuoluit etiam quà os eſt vteri, vt Galenus probat libro de anatome vteri, de fœtus formatione, de ſemine, lib. 15. vſus partium. Id quod in omnibus fœtibus in vtero mortuis nec abortitis,ſemper veriſsimum obſeruaui,non in muliere tantùm,ſed etiam in boue, oue, ſue, cane, & aliis. Quòd ſi
Ibidem. chorion facit ſemen virile quà vteri ſuperficiem ſubungit totam, & muliebre quà id cornua ſubungit, tota hæc tunica omnino fœtum totum ambit. Calumniator autem neſcio quibus ſpectris deluſus, aut fortaſſe eo chorij habitu qui à partu apparet, negat totum ambire fœtum,ſed tantum à xiphoide ad ilia,quomodo (inquit) circulus ligneus latus vaſa vinaria circundat. clarius faſciæ amplæ modo dixiſſet. In muliere enim & vacca & oue & ſimilibus vidi ſemper chorion totum toti internæ vteri ſuperficiei cõtiguum, vndique fœtum ambire totum. Id quod in ſue & cane etiam verum eſt, quanquam in his polytocis fœtus omnes vnicũ chorion,& vnica amnios ambire aſpectu primo videtur: ſed ſi manu blanda chorion ab amnio ſepares, aut ipſum amnion in-
fles

fles colligato aut compreſſo ipſius & chorij foramine, inuenies ſingulos fœtus ſingulis his tunicis vndique ambiri, prærterquam quòd ad fines hæ tunicæ in his leuiter & inæqualiter cohærent. Quòd porrò chorion mulieris enixæ ſolum viderit calumniator, hinc etiam apparet, quòd ipſi tempore partus craſsitiem det pollicarem, cùm reuera conſtet membranis duabus chorion, inter quas vaſa feruntur, quarum interna ſit tenuiſsima, externa aliquanto craſsior, ſed mollior, & cruentatæ papyro bibulæ craſsitie, mollitie, colore ſubſimilis. Non ergo craſsitiem pollicarem habet chorion tempore partus, quo eſt tenuiſsimum, & neunguis quidem craſsitiem attingit. Rectè igitur de chorio ſcripſit Galenus, malè de chorio ſenſit calumniator, & in eo nunquam viſo Galenum iniquiſsimè reprehendit, vt planè deprehendes ſi ex vtero mortuæ mulieris fœtum ita eximas: Vteri tunicas digitis duobus comprehenſas ſeces ad vſque chorion: ſed exiguo foramine, per quod tubo calami vel alio immiſſo leniter infles: ſic enim vterus à chorio parum ſecedet, chorionque facilius ab vtero ſeparabis. Id autem prius in boue aut oue explorãdum

censeo

cenſeo dum grauidæ mactantur: ſic nanq; inſtructior ad fœtum muliebrem accedes. Quod ſtudium in aliis quoq; fœtus membranis vt ſequaris hortor, exercitatione ſcilicet multa prius in dictis animalibus obita: quàm exercitationē in ſimiis, nempe homini magis ſimilibus animalibus, libris aliquot anatomicis Galenus inculcat. In his enim omnibus, tunicis vteri ablatis, cernes chorion papyro bibulæ ſubſimile, totum vndique fœtum inuoluere, & chorion ab amnio vbi molliter ſecreueris, amnio quoq; totum fœtum ambiri ſpectabis. Allantoeides ſecundum fœtus inuolucrum malè Galeno cognitum aſſerit calumniator: cuius arrogans ignorantia cum perfecta Galeni ſcientia eſt committenda, vt lectori appareat clarius audax hæc ac petulans temeritas. Allantoeides membrana dicitur (inquit calumniator) quia inteſtino craſſo vtrinque conſuto, & aliis carnibus farto ſimilis eſt, chorio toti, non tamen tota pertinaciter connaſcitur. Quantum autem eius chorio non connaſcitur, vterum attingit, nō tamen illi connaſcitur. Interna eius ſuperficies læuis, & humecta, nulli cōnata, niſi quòd minima ſui portione tertio, & primo inuolucro (id eſt

(id eſt amnio & chorio) hæret, interuentu tamen vaſorum maximorum ad vmbilicum tendentium. Inter ſecundum hoc inuolucrum, & tertium ſeu amnion fœtus vrina colligitur. Hoc inuolucrum ambire totum fœtum Galenus negat, ſed tantùm clunibus & extremis partibus inſidere ſcribit, cum tamen ſumpto fœtu quouis, & in omnem partem manibus verſato, vrinam eum totum circuncurrere conſpecturus ſis: nec id inuolucrum cum Galeno eſt chorion. Hæc calumniator: quæ pauciſsimæ huius lineæ quàm multis & fœdis erroribus ſcateāt (id quod illi eſt familiare) paucis lectores candidi audiatis, vt quid de eius ignorantia & arrogantia ſentiēdum ſit, intelligatis, & allantoïdem tunicam illi nunquam viſam nec cognitam certiſsimè perſpiciatis: & à malo quodam genio hanc allantoïdis explicationem illi opinor ſomnianti in mentem fuiſſe immiſſam. Quæ vt facilius refutetis, natiuam & veram allantoïdis hiſtoriā partim ex Galeno, partim ex noſtra multiplici experientia antè dicemus. Allantoïdes membrana cum Galeno dicitur quòd ſit ἀλλᾶντι, id eſt farcimini ſeu inteſtino cuidam craſſo ſimilis, vtrinque

contracto paulatim, donec in acutum mucronem deſinat, non conſuto, cum calumniatore, nec aliis carnibus farto, cum inteſtinum ipſum caro non ſit, nec plena allantoedes, imo ſemper inanis quà amnio inhæret, niſi ſiquando magna vrinæ copia ſuperueniat, quæ veluti cornibus allātoides iam repletis, in ipſius quoque partem ampliorē, ſed inter chorion & amnion velut compreſſam, aut regurgitet, aut primum feratur. Nam in hanc eius partem ampliorem inſeritur vrachus vrinæ fœtus via, qui in allantoedem tunicam degenerat. Cum igitur talis ſit allantoedes quales in piſcium quorundā vtriculi natatorij, ſi horum cauitatem continuam intelligas, & ſit corpore fœtus multo minor, etiam inflata maximè, quomodo fœtum totum inuoluet? Eſt enim inter chorion & amnion media, vtrique adhærens, amnion autem non ambiens, nec tota à chorio ambita: ergo nec fœtum, ſed tantum eius amnij ſuperficiei externæ, chorij internæ partem minimam attingens, qualiter ſi inteſtinum ſeſquipedem longum vtrinque ligatum, & aqua ſemiplenum geſtes inter duo induſia, vtriq; ſcilicet, vno latere vni, alteri altero alligatum. Rectè igitur Galenus

nus negat allantoειde totum ambire fœtum, & eius partibus quibuſdam ſublimibus incumbere, ſed intercedente ſemper àmnio,& ſudore, vt ſcribit Galenus. Allantoειdes ἀλλᾶντι ſimilis, tenuis & infirma, amnio prior genita ex ſeroſiore & mulie bri ſemine, anguſtior autem quàm vt totum fœtum integere poſsit. Latior autem non eſt facta: quia ſemen muliebre eſt par cius quàm virile : ob id non potuit ampla ſimul & longa fieri allantoειdes: ſed longa neceſſariò eſt (ad vtrunque enim cornu peruenit) & ſtricta. Humore verò vrinæ reſpondentem, flauum, tenuem, acrem adeò, vt ſecantium allantoειde, olfactum feriat, & horrorem illis excitet, longius à fœtu in allantoειde membranam natura abduxit. Quòd ſi talis eſt allantoειdes membrana, vt reuera talis eſſe tibi poſtea monſtrabitur, non poteſt allantoειdes chωrio toti, non tamen tota connaſci. Nam chωrij latitudinem duorum tantùm digitorum attingit dimidio ſui, altero dimidio æqualem amnij partem. Ad hæc cum ſit contenta in chωrio, vt vult calumniator, quomodo toti chωrio connaſcitur, ſed non tota? niſi confingas rugoſam eſſe, & rugarum cauitate non connaſci. At ſi toti chωrio

connaſcitur,ei erit æqualis,aut etiam maior : quia non tota connaſcitur per te, in rugarum ſcilicet, ſi vis,cauitate. Præterea falſiſsimum eſt quòd vterum attingat. Nã tota eius cornua etiam chorio veſtiuntur: reliquum eius corpus rotundum, vt cornua, inter chorion & amnion eſt alligatum. Nulli connata præterquam minima ſui portione chorio & amnio, malè à calumniatore ſcribitur:imo maxima & ampliſsima ſui portione his duabus membranis alligatur, non vaſorum interuentu ſolo, ſed membrana tenui & firma quæ ipſius eſt altera. Nam duabus membranis conſtat etiam Galeno allantoïdes.Falſiſsimum præterea quòd fœtus vrina inter allantoïde & chorion colligatur. ſi enim allantoïdes toti chorio pertinaciter connaſcitur, vt ſomniat calumniator, quo vrina loco recipietur? Ad hæc cum vrachus degeneret in allantoïde,& amborum continua ſit cauitas,quomodo extra allantoïde vrina feretur?Sed putauit falsò allantoïde totum ambire fœtum vt amnion. Nam chorion ambire fœtum totum prius negauit. Quod autem fœtu in omnem partem verſato humidum apparet, non vrina eſt,vt falsò putauit calumaiator,ſed ſudor:&

dor:& tunica quæ hunc humorem continet,amnios eſt, non allantoides.Quæ vera naturæ hiſtoria calumniatorem ita con turbauit, vt quæ falſiſsima ſcripſit, etiam nunc retractet in ſententiam multò falſiorem, & neget omnino aliquam eſſe allantoidem: vt mihi ex ipſo paucis antè diebus auditum renunciauit doctus medicinæ Sanctamgelus Hiſpanus. Quid enim faciat,cum nihil aliud quærat, quàm præceptori & naturæ obſtrepere?Iam partem tanti momenti à natura factam pernegat. Sed ſi lotium quærit, multo certè parcius quàm vrina ſit, in allantoide inueniet, non tota, ſed præcipuè quà vteri cornua tangit. Sed agite alia omnino abſurdiſsima illius placitis neceſſariò ſuccedentia expendamus. Si chorion non ambit totum fœtum, ſed tantum à xiphoide ad ilia, allantoides verò fœtum ambit totum,& inter has tunicas duas, eius ſententia,certè falſiſsima,lotium recipitur, quomodo non effluit quà deſinit chorion, & vterum tangit, & acrimonia ledit? Quòd ſi dicat calumniator chorion quà deſinit vtrinque,adſtringit & vniri cum allantoide, ita vt nihil vrinæ poſsit extra chorion effluere, & vteri tunicam attingere, ergo

reliqua pars allantoidis per eum vtero contigua, erit fruſtra à natura facta. Ad hæc ſi lotium inter chorion & allantoidem continetur, ſpectari non poteſt, cum chorion ſit externa tunica, opacum vt dixi, non diaphanes: & rupto chorio (quod propter mollitiem illi eſt promptum) lotium effluerēt: ſed nihil omnino effluit rupto chorio: ergo falſum eſt vrinam inter chorion & allantoidem contineri. Sed ſui immemor poſtea vrinam inter fœtum & amnion contineri ſcribit, cum verſato fœtu in omnem partem, vrinam dicit calumniator circuncurrere. Id verò eſt non vrina, ſed ſudor; qui plurimo largior eſt quàm lotium, quòd à fœtu calido humido plurimùm continenter exhalet atque euaporet: quod amnij & aliarum membranarum frigidiorum contractu in humorem redit. Calumniatori verò impoſuit, quòd allantoidem totum ambire fœtum putauit, ob id & vrinam allantoide contentam debere toti fœtui circumfluere. Sed ſi vel Galenum intellexiſſet, aut rem ipſam diligentius conſideraſſet, id amnij & ſudoris eſſe deprehendiſſet, quod malè allantoidi & vrinæ tribuit. Ea enim vrina allantoidis cornibus in cornua vteri ſub

ti ſubeũtibus & viciniſ partibus allantoei-
dis continetur, non parte allantoeidis la-
tiore comprehenſa inter chorion & am-
nion, ne pars ea lotio plena premeret cho-
rion & vterum foris,intus autem amnion
& fœtum. Calumniator autem allan-
toeidem iam facit tunicam amnio ſimi-
lem,dum eam fœtum ambire totum ſcri-
bit,non autem amplius allanti ſeu inteſti-
no craſſo : aut verius amnion iam pro al-
lantoeide vſurpat, & ſudorem pro vrina.

Galenus autem nuſquam allantoeidem
cum amnio vel chorio confudit, vt eam
chorion putaret, quod etiam illi iniquè
affingit calumniator. Quæ igitur de allan
toeide à Galeno ſcripta ſunt, veriſsima
ſunt omnia:quæ à calumniatore ficta ſunt
(ficta ſunt autem omnia de his membra-
nis ab eo ſcripta) omnino falſiſsima ſunt,
& quæ allantoeidem ipſi nunquam ne per
ſomnium quidem viſam demonſtrent. Vt
autem ignorantiæ tenebras oculis & men
te aliquando excutiat, iam ex nobis diſcat
rationem inquirendi & inueniendi allan-
toeidem : vt dum viſui & tactui ſuo fi-
dem fecerit, Galenum laudet veritatis
autorem, & culpam agnoſcat ſuam.

Ablato igitur chorio, totum quod ſpe-

ctas, eſt amnios, præterquam quòd alteri eius lateri incumbit allantoides albior; & anguſta quidem, vt duos aut tres circitèr digitos lata, ſed tamen ibi quàm reliquis ſuis partibus latior, vt ſua latitudine capaci inter amnion & chorion effuſa redimat profunditatem in quam attolli non poteſt, niſi magna lotij copia vrgeatur: quia inter duas membranas dictas coërcetur, propter cauſam à nobis prius explicatam. Qua autem parte allantoides amnio incumbit, craſſior ibi & albior apparet amnios propter allantoidem illi incumbentem, & firmiter connexam, cum à chorio tam facilè ſeparetur quàm amnios. Allantoidem verò ſic ſeparabis: Diducto digitis & a lato chorio, totum quod in cornibus eſt, allantoides eſt. Hanc vtrinque ad cornua pertunde, & vrinam totam (non enim admodum multa eſt) emitte, mox per tubum calami aut per cathetera vtrinque infla, & liga: ſic totam allantoidem velut inteſtinum aliquod vento plenum ſpectabis firmiter vna ſua tunica amnio alligatam, qua rupta allantoidem totam & ſolam habes. Potes etiam effuſa per vrachum in ſectam

fœtus

fœtus veſicā vrina & vacuata, per vrachum allantoeidem inflare, vt eius totam circunſcriptionem cognoſcas, & vrachum in eam degenerare, inſeri verò in eam non omnino mediam, ſed alterum ceu cornu allantoeidis ab vrachi inſertione multo eſſe longius. Hæc cum ſpectabit lector, riſu effuſo craſsiſsimam calumniatoris ignorantiam proſequetur, Galeni verò anatomicam veritatem laudibus ſummis extollet. Habeo in eum finem domi allantoeides inflatas quaſdam ſecretas, alias adhuc amnio connexas etiam inflato. Quæ res circulorum duorum, magni vnius, & minimi alterius, ſibi inuicem incumbentium, ſe tamen nuſquam interſequantium aut includentium imaginem repræſentat. Quod ſpectaculum eſt viſu iucundiſſimum, & præterea cognitu vtiliſsimum: vt Galenum vbique verum lector pius & ſtudioſus agnoſcat, calumniatorē verò nugiuendum & mendaciloquum diris omnibus, vti dignus eſt, & cimmeriis tenebris deuoueat. Talis quoque quodammodo eſt allantoeides in polytocis fœtibus ſingulis ſua, ſed extremis finibus duæ ſibi vicinæ implicantur gracileſcentibus & nonnihil muccoſis, ac veluti verrucoſis, qualis ma-

teria finem allantoïdis in muliere & ſimilibus vtero animalibus cum intimo vteri cornu committit.

Calumniatoris mēdaciis circa chorion & allantoïdem apertè intellectis, iam audiatis non minorem hominis arrogantiā & ignorantiam in amnio tertia fœtus tunica: de qua ſic deblaterauit. Tertium fœtus inuolucrum, amnios dictum, allantoïdi forma ſimile, ſed minus amplum, & omnium corporis membranarum tenuiſsimum, nulli connexum niſi allantoïdi, & fœtus vmbilico per ſolas venas & arterias à chorio in fœtus vmbilicum adeuntes. Hæc pauca calumniatoris verba mendaciorum plena ſunt. Nam ſi allanti ſeu inteſtino craſſo vtrinque ligato aut conſuto, & carnibus aliis farto (ſic enim antea dixit etiam relationum grammaticarum imperitus,) ſimilis eſt allantoeides, forma ſcilicet, & allantoeidi amnios forma ſimilis eſt, amnios etiam inteſtino craſſo, &c. ſimilis erit. quod eſt falſiſsimum. Nam amnios ſimilis eſt forma chorio, & ei vbique connexa, præterquam vbi allantoeides intercedit. Minus amplam amnion quàm allantoeidem eſſe, etiam falſiſsimum eſt. Nam amnios fœtum totum,

& præ

& præter eum, ſudorem largiſsimum con tinet. Allantoœdes verò ceu ſacculus quidam membranaceus longus, ſed gracilis, & parum latus, amnio annexus, nihil continet niſi paucum lotium, & id ferè in cornibus extremis. Sed velit nolit, allantoœdem pro amnio vſurpat & confundit, ignarus quid in re incognita ſibi ſtatuendum ſit. Neque amnios eſt membranarum omnium corporis, imo ne fœtus quidem, tenuiſsima, ſed multo craſcior allantoœde, vt mox ex Galeno diſces, & experientia comprobabis. Nulli connexum niſi allantoœdi, etiam falciſsimum: nam toti chorio annexa eſt amnios tota, præterquā quà intercedit allantoœdes longa anguſta. Galeni verba potius audiamus libris iam commemoratis, & ea cum libro naturæ, ſeu hiſtoria fœtus membranarum conferamus, & vera tanquam ex tripode dicta omnino iudicabimus, & falſiſsimam calumniatoris reprehenſionem & ſententiam. Membrana amnios toti fœtui vndique circuniecta, tenuis quidem, ſed craſſior & robuſtior allantoœde, vt fœtus motibus reſiſteret, & humorem ſudori reſpōdentem contineret, album, non fœtētem, & tam blandum, vt fœtus cutim quam cō-

tinenter tangit, non lædat: quia tamen copioſior etiam triplo quàm vrina eſt, rumpere amniō ante iuſtum pariendi tempus poſſet copia ipſum diſtendens. Quæ duo excrementa, ſudor & vrina, quia primis generationis diebus non gignuntur, neutra ob id dictarum membranarum tunc eſt neceſſaria. Hæc Galeni verba cum amnio & ſudore confer, & veriſsima deprehendes, neque vt calūniator, amnion cum allantoide & verbis & reipſa confundes, quod idem facit in anatome veſicæ, Illic enim etiam allantoidem facit intimam fœtus membranam, quæ reuera eſt amnios. Quòd ſi inter allantoidem & chorion vrina cōtinetur, vt falſò affirmat, vbi continebitur ſudor? an inter allantoidem & amnion? Ibi enim locus erat vacuus, ſi ambæ hæ tunicæ fœtum ambiunt, & allantoides ceu continens maior eſt amnio tanquam contento. Sed ſudor, vt dixi, inter amnion & fœtum continetur Galeni ſententia naturæ hiſtoriam demōſtrante. Amnion autem ſic ſpectabis. E regione capitis fœtus eam pertunde, ſudorem totum emitte, deinde fœtum: mox vaſa vmbilica ligabis prope amnion, & ſecabis prope fœtum. Poſtremò rimam in

amnio pertuſo factam digitis adduces ita, vt tubulum vndique cõſtringat, per quem vbi inflaueris, omnino amnium liga firmiter ſub digitis eius qui conſtrinxit, & ſicca. Potes etiam non amnion ſolum, ſed (vt dixi) allantoidem quoque inflare, & ſimul connexas membranas ſiccare & ſeruare, vt ſeruicibus duris teſtimonia naturæ in multum tempus ad manum adſint naturalia, & certiſsima. Quæ omnia de tribus fœtus inuolucris dicta, iam anacephalæoſi breuiter colligamus. Chorion ergo ex ſemine virili fatum eſt, quà tangit totam vteri ſuperficiem internam: quà autem vteri cornua, ex muliebri. Totum itaque vterum & cornua attingit, & totum fœtum inuoluit, & eum vtero per cotyledonas alligat, prohibétque vterum ab vrina & ſudore attingi & offendi, ſed eo magis allantoides & amnios. Duabus autem membranis conſtat, inter quas vaſa ad fœtus vmbilicum feruntur. Allantoides duabus quoque membranis conſtat. & his tenuiſsimis. Figura eius eſt cuidam membranaceæ arcuum thecæ ſimilis, quæ ſcilicet in medio eſt latior, ad fines verò vbi cornua ſunt arcuum, anguſtior. Non longe eſt à medio vrachus, ex
quo

quo dilatato efficitur allantoeides vrinam recipiens. Media autem parte latiore amnio incumbit,& alligatur,& eiuſdem partis mediæ oppoſito latere à chorio continetur. Extrema verò & velut cornua ab amnio libera, ſolum chorion totâ ambit. Fœtus tantummodo latus alterum, & eius præcipuè partes altas attingit, ſed intercedente amnio, & ſudore. Amnios autem chorio nudata cum ſudore effuſa lateſcit, & partes fœtus altas & humore deorſum ruente non merſas tangit, & per amnion allantoeides, fœtu ſcilicet cum matre ſitū aliquam quietum ſeruante. Nam in viuis ambobus certum eſt allantoeidem à fœtus partibus etiam altis longius abſcedere, ſi largus ſudor interceſſerit. Fœtus enim per ſola vaſa vmbilica & vrachum quia chorio,allantoeidi, & amnio alligatur: cætera liber,velut in ſudore innatat,nulli eorum parti alligatus, variam partium figuram induit,per quam ſudoris & amnij etiā ſitus variant. Amnios figura multùm ab allantoeide diuerſa fœtum totum ambit, vt halicacabi veſica ſuam baccam. Multo quoque eſt amplior allantoeide, qua non circuncluditur, ſed tantùm portione parua eius contegitur, eíque alligatur firmiter

ter. per membranam allantoidis exter-
nam. Reliqua ſuperficie tota externa, am-
nios à chorio continetur, eíque alligatur,
ſed tam leuiter, vt digitis blandè diduci
queat. An vobis hæc non ſatis ſunt lecto-
res ac iudices ęquiſsimi, vt calumniatorem
falſi & ſummæ ignorantiæ damnetis, Ga-
lenum veraciſsimum abſoluatis ab omni-
bus hiſce calumniis, & gloria ſumma di-
gniſsimum iudicetis? Sed quę pauca ſuper-
ſunt pro ordine propoſito in thorace & ce-
rebro, paucis addamus, & colophonẽ mox
his calumniarum depulſionibus addemus.

In thoracis partibus internis calumnia-
tor cum Galeno conſentit: ab eo optima
quæque ſuffuratus, in azygo diſſentit, vt
in venis diximus, & in tertio pulmonis
dextri lobo, qui in homine ſternum ha-
bente oſsibus ſeptem conflatum, & ob id
ſortito thoracem longiorem eſt omnino
neceſſarius, vt venam cauam longo ad
cor ſpacio conuehendam ceu culcitra ful-
ciat, colliget, muniat. Quibus verò no-
ſtris hominibus ob naturæ imbecillita-
tem thorax eſt breuior, cor hepati vici-
nũ eſt adeò, vt pericardios tunica hepar ta-
ctura eſſet, niſi diaphragma intercederet.
Imo bona pars cauitatis tunicæ pericardij
in dia

in diaphragma incidit, & cordis propè dimidium in multis hominibus ſternũ perbreue habentibus,ipſi diaphragmatis ſiniſtræ parti inſidet ac velut innatat. Ob hæc lobo dexter pulmo tertio nihil opus habuit, quòd caua per diaphragma mox in cauitatem pericardij aſcendat, & ab ea in propinquam cordis auriculam dextram, nec pulmones dextros vllo modo attingat. Cùm igitur tam breuis via hodie ſit cauæ à gibba hepatis ad cordis ventriculum dextrum aſcẽdenti, & pericardio vehatur, vetere illo adminiculo non indiguit lobo dextri pulmonis tertio, qui in ſimiis & canibus & aliis longum ſternum & thoracem ſortitis etiam hodie perſeuerat qualis Galeno ſemper eſt viſus in hominibus,& ante Galenum Rufo Epheſio, ſcribenti duos eſſe pulmonis lobos in dextris,& totidem in ſiniſtris, confeſſum eſſe ab omnibus.Quintum verò paruũ præterea eſſe in dextro thorace non omnibus confeſſum, ſed his tantùm qui corpora diligenter diſſecant, & poſt hos Nicolao Maſſæ in Venetis, & Mũdino in ſuæ tempeſtatis hominibus, vt in ſuis ſectionis ambo docuerunt, & ſe ſemper obſeruaſſe teſtati fuere. Cerebri meningem craſſam inter

inter cerebra tum dextrum, & ſiniſtrum tum poſticum duplatam, & venam præterea per foramen paris ſexti ingreſſam retinere ſuam tunicam frequenter ſecando exploraui. Quæ experientia facit, vt Galeno hanc ſtatuenti duplaturam, & in ea venæ tunicam locanti omnino conſentiam, à calumniatore ea duo pernegante diſſentiam. Huc pertinet quòd vaſa inter membranarum duplaturas natura diſtribuere ſolet, vbi erant periclitatura, vt oſtendit meſaræon, epiploon, vterus, chorion, & aliæ partes non paucæ. De inſtrumento olfactus antè eſt dictum, & de arteriæ carotidis præcipuæ foramine, & de plexu retiformi, & aliis quibuſdam ad cerebrum pertinentibus, ac etiam de ſphenoeidis foraminibus ſub glandula pituitaria: ſolùm reſtat dicendũ ventres cerebri anteriores ad vſque foramina ethmoeidea homini præſertim pituita cerebri multa farto penetrare, cum Galeno, contra calumniatoris ſententiam. Grãdioribus autem, & nihil aut parum mungentibus, promptè hos meatus occæcari ob cerebri mollitiem, & coaleſcere, túncque canales duo decliues, vnus à medio ventriculo, alter ſæpe à meatu tendente ex medio ven- *Libro 8. v. p.*

tricu lo in poſtremum totius cerebri excrementa per foramina oſsis ſphenoeidis, & per palatum in os eructant, & ſoli purgando cerebro ſufficiunt quando animal omnino rectè habet, alimentumq; bellè vincit, ac percoquit. Nos illam cauitatem ventriculorum anteriorum ad foramina vſque ethmoeidea continuam in pueris & grandibus natu ſæpe obſeruauimus, & latiſsimã in aliquibus ſpectauimus, qui ca-ro aut catoche mortui erant, repletis omnino humore ſeroſo ventriculis. Eos meatus ſequimur paulatim diducẽdo lata ſpecillorum aut paruorum baculorum parte: & frequenter obſtructos à pituita putri deprehendimus. Vt autem pateant magis, ventres cultro minimum apertos per tubum inflamus, vt ipſi & cerebrum ad magnitudinem naturali propinquam redeat, hoc eſt, vt cranio magnitudine æquetur. Mortuis enim cerebrum contrahitur plurimum, nec amplius cranium implet, vt viuis: quanquam inter viuos neque caluis replere etiam Galenus affirmat. Depulſis omnino aliquot Væſani cuiuſdã calumniis in Hippocratis Galeniq; nomen impiè effuſis, lineas ſeptem cõtinuas calumniatoris ex capite 43. ſui libri ſecundi de

manus

manus partibus cuiuis manifeſtiſsimis explicaram, aut verius expurgaram tot propè vitiis quot ſunt lineæ, & in commentarium coegeram, quem prædictis annectere ſtaueram: ſed cum viderem omnia nō modò in eo capite, ſed in cæteris quoque ab eo calumniatore ſcriptis, tam multis & magnis vitiis ex grammatices, & ex aliarum quoque diſciplinarum & phyſiologiæ ignoratione plena adeò, vt Augiæ ſtabulum repurgare eſſet multo facilius, quàm centonem huius ex furtis cōſutum, & calumniis fartum, mendis etiam inſignioribus tātum emaculare, mutato conſilio ſupprimendum cenſui. Videtis lectores pij & candidi, eruditionis ſolidæ nihil ex farragine hac calumniatoris verboſiſſima eſſe ſperandū: in qua qui errata quærit, per mare quærit aquam. Eat nunc impius iſte calumniator quò dignus eſt, vocet in certamina diuos, in præceptores calumnietur, ſuas perflet gloriolas, & librum ſuum clamitet poſt ſua victurū fata ſuperſtes opus, ſe in cœtu imperitorum, rei anatomicæ principem appellari contendat. En Adraſtea Nemeſis illius capiti inſultat, impiam ferit conſcientiam: vindictam maledictorum in præceptores, &

calumniarum exigit. Cæſaream Maieſtatem imploro, vt monſtrum hoc ignorantiæ, ingratitudinis, arrogantiæ, impietatis exemplar perniciofiſsimum domi ſuę natum & educatum, vti eſt cõmeritum, malè mulctet, ac omnino comprimat, ne ſuo peſtilenti halitu Europam reliquam venenet. Nam Gallos quoſdam, & Germanos & Italos ſua exitiali ſpuma iam infecit, ſed eos rei anatomicæ & reliquarum opinor medicinæ partium ignaros: quæ ſi ipſis vel librorũ Galeni lectione, vel potius multarum anatomarum tractatione, aut ſaltẽ inſpectione, fuiſſet vel per tranſennam cognita, nunquam inconſulti tam repentè duces ſuos longe optimos reliquiſſent, & ſe in ignorantiæ caſtra conieciſſent, homines digni commiſeratione & venia, ſi modò à nobis admoniti, iuſtitiã, & naturæ in nobis artem diſcant, & non temnere diuos præceptores ſuos: ſi quoq; falſis dogmatibus relictis huius trãſfugæ, ad præceptorum ſuorum vexilla redeant, à quibus liberaliſsimè, humaniſsimè, integerrimè hactenus fuerant inſtituti, & deinceps quoque perpolientur. Sed eos iam audio in gratiam cum ſuis præceptoribus reditum percupere, & nouo militiæ

ſacra

ſacramento obligari velle. Id quod omnibus tum medicis tum medicinæ ſtudioſis, certò ſcio, iucundiſsimum eſt futurum.

Vos igitur rediuiui & pij Aſclepiadæ, Galli, Germani, Itali, obteſtor vt mihi annis, & laboribus feſſo velut ſuccenturiati adſitis, & ſi quid eſt defenſionis præceptorum veſtrorum reliquum, id perficiatis: aut ſi hæc bellua Lernæ nouum aliquod caput extulerit, mox comprimatis, & hãc immani mole Chimæram, hãc rudem indigeſtamq; farraginis colluuiem & cloacam, opus à vobis legi indigniſsimum, laceretis, conculcetis, Vulcano deuoueatis, etiam ſi in eo Galeni plumæ ſint quamplurimæ, ſed quæ fœda barbarie velut cõſpurcatæ, autoris ſplendorem iam amiſerunt. Quas ſi ſuſtuleritis, & calumniarum pelagus, & inuenta pauca vel falſiſsima vel leuiſsima reliquum eſt nihil præter chartam certè miſerrimam. Quòd ſi quid in ea farragine verboſiſsima à calumniatore inuentũ eſt lectione dignum (nemo enim ſcriptor eſt omnino peſsimus) id tam eſt exiguum, vt papyri folio comprehendi queat, ſi modò picturas vmbris tectiſsimas, & characteras picturis deſtinatos, rem ſuperſtitioſam, & obſcuriſsimam, &

planè inutilem, pro nihilo duxeritis, & tales tum picturas tum characteras remoramento eſſe magis quàm compendio æſtimaueritis, præſertim medicis, quorum ars longa eſt, ac vita breuis, & qui partium corporis humani omnium naturam viſu, & tactu ex multis anatomis perſpectam habere debent, non ex picturis aut libris ſolis, cùm nec nauclerum, nec imperatorem, nec alios quoſuis artifices hac vmbratili exercitatione formare liceat: ſed ne plantas quidem ipſas pingi Galenus permiſerit, initio libri ſexti de facul. ſimpl. med.

*

His ſermonibus impios Gigantas
Naturæ obſtreperos probamus, omni
Tormento quatimus, gradu ſuperbo
Deturbamus, humamus & ſuorum
Saxis montium, & in ſuo Galenum
Naturæ columen ſtatu tenemus,
Ac diuum Hippocratem, quibus verendis
Multùm numinibus ſacros honores
Vos Aſclepiadæ pij dicate,
Ac defendite ab impiis lauernis.

FINIS.